

①

אתה ובניך ובנותיך אתך בייחקה
 וחקבניך נתנו מזבחי שלמי בני
 ישראל: ^{טו} שוק התרומה ונתנה
 התנופה על אשי החלבים יביאו
 להניף תנופה לפני יהוה ויהיה לה
 ולבניך אתך לחקעולם כאשר צוה
 יהוה: ^{טז} חמישי ואת | שעיר החטאת →

את ובניך ובנותיך עמך ארי
 חלקך וחלק בניך אתיהיבו
 מנכסת קודשין דבני ישראל:
^{טו} שוקא דאפרשותא וחדיא
 דארמותא על קרבני תרביא
 יתון לארמא ארמא קדם י
 ויהי לה וקבניך עמך קדם עלם
 קמא די פקיד י: טו ונת צפירא

מר מדבחה
 יג ותיקרון
 ארי חלקך
 זניא ד"י ארי
 ונת חדיא
 שוקא
 פאתר דכי

לקט בהיר

רש"י

לומר המידוש שאע"ג ששלמי צבור הן קדשים קלים הם,
 וזוה מיושב קושיית הרא"ם למה לא הביא רש"י גם שלמי
 נחשון, לפי שאין בו שום חידוש שהלא שלמי יחיד הם
 (ב"ב), משא"כ לעיל במנחה הביא גם מנחת נחשון ששם
 המדובר שיאלוה הגם שהם אוננים, ויש חידוש גם במנחת
 נחשון, שגם מנחתו הוא הוראת שעה וקדשי שעה
 (ג"א: לא) פירש"י בגמ' הראשונים שנאמרו מחלה
 צענין כגון שעירים ומנחה עכ"ל: (לב) פי' דכתיב גבי
 מנחה ואלתם "אחיה" במקום קדוש, נשמע מזה אותה
 במקום קדוש (תוך עזרה) ולא חזה ושוק, הרי דחה הכתוב
 אותם למחנה לוי, וכאן נדחו עוד למחנה ישראל, ח"ל
 הגמ' וכי ראשונים בטומאה אכלום אלא טהור מכלל שהוא
 טמא טהור מטומאת מזרע וטמא טומאת צד ואחיה זו זו
 מחנה ישראל, ופירש"י מדלל כתיב קדש ש"מ טהור במקל
 קאמר ולא מן הכל הא כיצד במחנה הטהור מטומאת מזרע
 שאין מזרע נכנס לו וטמא מטומאת צד שהוצין נכנסין שם
 ואחיה זה זה מחנה ישראל במדבר כל דגל בתוך אסיפת דגלו
 וצית עולמים תוך ירושלים עכ"ל: (לג) ואין נחשבים כזרים
 שאסורים בו, ולמעלה במנחה נמטעו אפילו באכילה שהם
 קדשי קדשים הנאכלים רק לזכרי כהונה דכתיב זהו כל זכר
 וגו' אבל קדשים קלים נמטעו רק בחלק, והוכחתם פשוט
 שחזר לפרט בחלוקה חקך וחק בניך והשמיט צומיך
 (רא"ם: לד) פי' למה נקרא בכח השוק דוקא תרומה
 והחזה דוקא תנופה, הלא שניהם בהרמה ושניהם בתנופה, וצ"ל
 עיי"ש: (לה) רש"י מהפכו כדי שיוצן היטב חלבים הניתנים על האש,
 אבל אין כוונתו שצריך להפכו, שמינת "אש" הוא
 שם תואר שהחלבים (וכן כל דבר הנקטר) נקראו אשי החלבים,
 לפי שמוכנים וניתנים על האש, כמו שוק התרומה או חזה
 התנופה שהם תוארים, ונקראו כן שהם מוכנים להרמה (רמב"ן: לו)
 שהרי ר"ח ניסן היה, ובמוספי ר"ח יש שעיר
 עוים אחד למטאת: (לז) המוזכר בפי' נשא שהקריבו הנשיאים אחד
 ליום, והראשון היה נחשון בן עמינדב ב"ח: (לח)
 לשון ה"ח: יכול שלשמן נשרפו ת"ל והנה שורף (לשון יחיד) אחד
 נשרף ולא נשרפו שלשמן עכ"ל, וההוכחה שהיה זה שעיר

בדור. וכי את הראשונים אכלו במקום עמא,
 אלא הראשונים שהם קדשי קדשים החקקו*
 אכילתם במקום קדוש, אבל אלו אין לריכוס תוך
 הקלעים^{טז}, אבל לריכוס הם ליאכל תוך מחנה
 ישראל שהוא עהור מליכנס שם מזרעים, מכאן
 שקדשים קלים נאכלין בכל העיר (ת"כ - זכחים י"ב):
 אתה ובניך ובנותיך. אתה ובניך בחלק אבל
 צומיך לא בחלק, אלא אם תתנו להן מחנות רשאות
 כן לאכול צחיה ושוק^{טז}, או אינו אלא חף בצנות
 בחלק, ת"ל כי חקך וחק בניך נתנו, חק לבנים ואין
 חק לבנות (ת"ס: טו) (שוק התרומה וחזה
 התנופה. לשון אשר הונף ואשר הורם (שמות כ"ט כ"ז),
 תנופה מוליך ומציא, תרומה מעלה ומוריד, ולמה
 חלקן הכתוב תרומה בשוק ותנופה צחיה, (לא
 ידענו)^{טז}. להודיענו שניהם בהרמה והנפה: על
 אשי החלבים. (כמו על חלבי האשים)^{טז}, מכאן
 שהחלבים למטה צענת תנופה (ת"ס), וישב
 המקראות שלא יכחישו זה את זה כבר פירשתי
 (את) שלשמן צלו את אהרן ו' (טז) (שוק) שעיר
 החטאת. שעיר מוספי* ר"ח^{טז}, ושלשה שעירי
 חטאות קרבו צו ציום, שעיר עזים* (טז) ושעיר
 נחשון^{טז} ושעיר ר"ח, ומכאן לא נשרף אלא זה^{טז},
 שינוי נוסחאות • הווקקה • מוסף • קחו שעיר עזים לחטאת ורמב"ן.

את המנחה.
 סורים לאוני:
 ח נחשון (ת"ס):
 ח מנחת צבור
 , הולך לפרש
 יד. אין לבנות
 יתי. באיכות
 ואת חזה
 כלו במקום

את המנחה הזאת
 לומר משה להם
 הקושיא והתימה
 את שעה היא ולא
 ל, ופירושו שהרי
 ו את המנחה צא
 ו יושר הלשון, כי
 אחר הקומץ, לזה
 זה שהוליא שניהם
 נוסח ה"ח לפי
 היא הוראת שעה
 , ברם מה שגמר
 אונקלוס ז"ל לפי
 נחה קדשי קדשים
 פסוק הסמוך אלל
 חק לבנות פירוש
 לבנות, מטעם זה
 זלמים, ולאו דוקא
 שהם קדשים קלים
 לציבור דהיינו ככשי
 ז"ל ז"ל דציבור זה

דְרִישׁ דְרִישׁ מִשֶׁה וְהֵנָּה שֶׁרָף וַיִּקְרָף דְחָטָאתָא מִתְבַּע תְּבִיעֵי מִשֶׁה

לקט בהיר

רש"י

של ר"ח מביא רבינו לקמן בפסוק י"ז לשאת את עון העדה, וכו' אין פלוגתא הכל מודים ששרף של ר"ח לבדו: (טל) אכתוב בקצרה תוכן פלוגתתם של ג' תנאים ר' נחמיה ר' שמעון ור' יהודה לפי הגמ' ורש"י דוחקים כדי להקל הבנת דברי רבינו בפסוקים הנאים: ר' נחמיה סבר מי שמת לו מת הרי הוא צדין אנינות כל אותו יום וגם כל אותו לילה מן

ונחלקו בדבר* חכמי ישראל (ט"ז) (ת"כ - זבחים ק"ח.) יש אומרים מפני טומאה שנגעה בו שרף (ט"ז), ויש אומרים מפני אנינות שרף (ט"ז), לפי* שהוא קדשי דורות, אבל בקדשי שעה סמכו על משה שאמר להם במנחה ואכלוה מלוח (ט"ז): דרש דרש. שחי דרישות שנינו נוסחאות י. ב. י. ולפי

המורה, וכשזוה אותו משה לאכול המנחה היתה כוונתו מיד ניום ולא להמתין עד הלילה, כי אין נפ"מ, ומזה לאכול קדשים במוקדם האפשר, והם אכלו גם בשר ז' שעירי חטאות שעיר שמיני ושעיר נחשון שהם קדשי שעה כמו המנחה ושרפו שעיר ר"ח שלא יותר עד הצקר, שכל הכהנים היו אונינים עד הצקר, ומשה קצף שחשב שיאכלו כל הקדשים אפילו קדשי דורות באין חילוק ודן אהרן לחלק בנייהם והודה לו, ור' יהודה ור' שמעון סוברים כאחד שלא מפני אנינות שרף רק משום ששהו כל הקדשים בלי אכילה כדי לאכלם בלילה ונגעה טומאה בשעיר של ר"ח (ומשה לא ידע מזה) לכן שרף, אך נטענת משה והטובת אהרן יש חילוק בנייהם, ר' שמעון סובר אנינות לילה אינו שייך מן המורה (רק מדרכנו) וכשאמר משה קחו את המנחה ואכלוה חשב משה שזוה המיר להם לאכול כל קדשים מיד שאין להם דין אנינות בכלל, והם שרפו שעיר ר"ח ובשאר הקדשים המתונו עד הלילה, וטען משה ז' דרישות, למה שרפתם של ר"ח ולמה לא אכלתם השאר, היה לכם לאכול מיד את כולם באין חילוק, ודן אהרן שלא הותר לנו שום אנינות, ומה שאמרת אתה משה בצווי מהקצ"ה לאכול המנחה לא לאכלה מיד, ואין צווי זה שום שייכות עם אנינות, אלא להשוות דין מנחת קדשי שעה לדין מנחת קדשי דורות שהשרייתם הוא באכילת הכהנים, אבל אנינות לא הותר שהרי יש ברירה לאכול הכל בלילה (ושעיר ר"ח שרף מפני הטומאה), ור' יהודה סבר אנינות לילה בכל מקום מן המורה, אבל כאן הותר להם אנינות לילה ולא אנינות יום, מאחר שאין כהנים אחרים בלית ברירה נחות דרגא אחד, ואין חילוק כלל בין קדשי שעה או דורות, לזה שבו הכל עד הלילה ונטמא של ר"ח ושרף, אבל משה חשב שהיה יתר בא' בכלל גם לאנינות יום לכל הקדשים, לזה דרש דרש ז' דרישות ממ"י ידעתם שהותר לכם אנינות מה זו שהייתם ללכת לאכול הכל מיד כמנחה ולא לשהות ולא היה נטמא, וההתרשלות גרם הטומאה, ואם לא ידעתם שהותר לכם אנינות מה יועיל השהייה ועל מה תחכו ותמתונו היה לכם לשרוף הכל, והשיב אהרן ידעו שהותר האנינות אבל רק אנינות לילה והודה לו: (מ) זו דעת ר' שמעון ור' יודא, שמעשה שהיה כך היה שנגעה טומאה בשל ר"ח ולא בשאר, דאל"כ מה נשתנה זו מאלו: (מא) שרף מיד שלא יצא לידי נותר, וזו שיטת ר' נחמיה, וסבר שאנינות לילה מן המורה א"כ כל הכהנים יהיו אונינים עד שיהיה נותר: (מב) הגם שאתם אונינים, והוא הדין לשעיר שמיני ושעיר נחשון שגם הם קדשי שעה, ואכלו אותם מיד צריזות כמנחת אכילת קדשים:

אור החיים

הלדיקים ובפרט כהני ה' המכפרים בעד העם: **מז. דרש** דרש משה וגו'. אומר אני כי משה לא החליע בדעתו להחירו באכילה (י"ג), והרואה ממה שלא אמר להם דינו כמו שאמר להם במנחה (פסוק י"ב) קחו את המנחה וגו', שאם היה בדעתו בפשיעות להתיר היה לו לומר קחו את החטאת, מה תאמר שאמר דין המנחה וחשב כי אין הפרש ביניהם כל עיקר ולרוב פשיעות שהיה לו הדבר לא הולרך לומר, אם כן לא היה לו לדרוש כי

מנין וכנס לו המימוש לדרוש עליו מה היה בו, אלא ודאי שלא אמר אלא הפשוט אכלו שהיא המנחה שהיא קדשי שעה וממנה לשעיר נחשון ושעיר עזים שהיו קדשי שעה, אבל שעיר ראש חודש שהוא קדשי דורות עדיין היה הדבר עומד אללו (בספק) והיה דורש בדעתו אם יתירנו כמו כן או לא (י"ג), ודרש עליו מה היה בו, ולזה כפל לומר דרש דרש אחת למשפטו (י"ג), ואחת לעלמו מה היה צו"מ, והנה וגו' ויקרף על אשר עשו דבר מדעתם שאפילו הוא

אור בהיר

(עב) לא טעה מהפך להפך. (עג) וחשב שצעת משה יאאלו אותו. (עד) פי' דרש וחקר בדעתו מה משפטו. (עה) לעלמו

וקא אתוקד וקו
איתקד בני
קמיקר: יו קרין
חטאתא באתר

(הללו), מפני מ
אלו, כך הוא כי
בשביל כבודו
וכעס (מ"ה) (ת"ט):
דבריו (מ"ו) (ת"ט):

החטאת במקו
שנינו נוסחאות י. לא נאכל
נאכלו אלו, וזה לפי
על שהיית שאר הק
שהוא שיטת ר' נח
שמה שאמרתי צמנו
הז' אם לא כן הבנ
בחר לו רש"י לפר
פירושא דרישה הב
הדרישות היו על ש
וכעס כנגד אהרן ט
שעשו עשו ברשות ו
בא שרק משום שה
הבנים דיבר הלל ג
על בנו או אדון על

עדיין לא ידע
שאמר לבסוף י
יותר היה לכם
ולא לשורפה כל
ובחורת כהנים
ומפני מה נאח
רחוקים, כי אחו
ואיך ידרוש

של-שעיר. (עו)
יהיה פי' והנה שורף
על הח"כ, למה להכ

עַל־אֲלֶעָזֶר וְעַל־אִיתָמָר בְּנֵי אֶהֱרֹן הַנּוֹתְרִים לֵאמֹר: י מְדוּעַ לֹא־אָכַלְתֶּם אֶת־הַחֲטָאֹת בַּמָּקוֹם הַקֹּדֶשׁ כִּי קֹדֶשׁ

וְהָא אֲתוֹקֵד יִרְגֵזוּ עַל אֲלֶעָזֶר וְעַל אִיתָמָר בְּנֵי אֶהֱרֹן דְּאִשְׁתָּאֲרוּ קְמִימָר: י מְדוּן קָא אָכַלְתוּן יַת חֲטָאֵתָא בַּאֲתֵר קֹדִישׁ אֲרִי קֹדֶשׁ

יעי משה

עס ק"ח. יש ר"ח, ויש הוא קדשי גאמר להם תי דרישות

אכול קדשים ו שעיר ר"ח : באין חילוק הקדשים בלי מ: אהרן יש ה חשב משה עד הלילה, א אהרן שלא שייכות עם הותר שהרי ה, אבל כאן קדשי שעה קדשים, לזה ית ולא היה יו: היה לכם א, שמעשה י נותר, וזו עס אוננים, שים:

: בו, אלא המנחה עיר עזים הוא קדשי (ק) והיה י, ודרש ר"ש אחת הנה וגוי וילו הוא

(ח) לענמו

רש"י

לקט בדור

(הללו), מפני מה נשרף זכ"ה ומפני מה נאכלו* אלו, כך הוא בת"כ: על אלעזר ועל איתמר. בשביל כבודו של אהרן הפך פניו כנגד הבנים וכעס^{מ"ה} (ח"ט): לאמר. אמר להם השיבוני על דברי^{מ"ו} (ת"ט): (י) מדוע לא אכלתם את החטאת במקום הקדש. וכי חוץ לקודש חכלוה, שינוי נוסחאות • לא נאכלו. נאכלו אלו, וזה לפי שיטת ר' יודא ור' שמעון, והם באמת ב' דרישות, חדא על שריפת שעיר ר"ח שלא ידע שנטמא, וחדא על שהיית שאר הקרבנות, שלפי סברתו היה להם לאכלם חייב כמזות אכילת קדשים ולא להשהותם, אבל לפי גירסת שלפנינו שהוא שיטת ר' נחמיה היא באמת דרישה אחת, אלא נראה כב' דרישות, שהוא בדרך ממה נפשך, דרישה הא' אם ידעתם שמה שאמרתי במנחה כי כן זייתי באנינות יאכלוה וזהו אכלתם שעיר שמיני ונחשון למה א"כ שרפתם את של ר"ח, ודרישה הב' אם לא כן הבנתם ולזה שרפתם את של ר"ח למה א"כ אכלתם השאר, ואע"פ שזה קצת דחוק שהוא באמת דרישה אחת בחר לו רש"י לפרש כאן כשיטת ר' נחמיה המתאים יותר לפשוטו שב' הדרישות היא מכה שעיר ר"ח, משא"כ לאורך פירושא דרישה הב' אין לו שום שייכות עם שעיר ר"ח, והכחוז אומר ואת שעיר החטאת דרש בלשון יחיד משמע שכל הדרישות היו על של ר"ח לבדו (ג"א): (מה) פי' על אהרן כעס, וכן הוא בפירוש בת"כ ו"ל: מלמד שנתן פניו כלפי בני וכעס כנגד אהרן עכ"ל, וההכרח שהלא אל אהרן דיבר בין לפניו ובין לאחריו, ועוד היאך שייך לכעוס על הבנים הלא כל מה שעשו עשו ברשות ופקודת אביהם, ולכל הפחות היה לו לכעוס על כולם (רא"ם), ועוד מיותר לומר בני אהרן, ודאי להדגיש בא שרק משום שהם בני אהרן שפך עליהם כעס המגיע לאביהם (מ"ל), וההכרח שהפך את פניו, שאל"כ היאך נשמע שאל הבנים דיבר הלא גם אהרן היה לפניו (ג"א): (מו) פי' הרעם לדבר ולהשיב, כי לפעמים כשהרע כועס על תלמידו או אב על בנו או אדון על עבדו כועס וזועק בלשון שאלה, ואין זה אומר שמחכה לתשובה ממנו, אדרבה יש לו לידום ולסתום פיו

אור החיים

עדיין לא ידע את אשר יזוה להם עשות. והגם שאמר לבסוף תאכלו אותה כאשר זייתי, פירוש יותר היה לכם לדמותה למנחה אשר זייתי לאוכלה ולא לשורפה בלא טעם הפך מה שלייתי במנחה. ובחורת כהנים אמרו דרש דרש מפני מה נשרף, ומפני מה נאכלו אלו, ובישוב הכחוז הדברים רחוקים, כי אחר הדרישות הוא שנגלית השריפה^{מ"י}, ואיך ידרוש קודם למה נשרף. ויש ליבצ"י:

אור בדור

של שעיר. (ע) שהרי אחר אומר דרש דרש והנה שורף, מזה נראה שקודם הדרישה לא ידע שנשרף. (עז) שלפי רז"ל יהיה פי' והנה שורף שהדרישה הייתה למה והנה שורף. (עח) למי יאמרו. (עט) חיצת הנותרים אמר ענין אחר. (פ) דק"ל על הח"כ, למה להם למדרש מהפסוק, פשיטא שזריכים להשיב, הלא שאל להם מדוע, וחייבן שלפעמים אדם קפץ על תלמידו בלשון

(ח) לענמו

קְדָשִׁים הוּא וְאַתָּה | נָתַן לָכֶם לְשֵׂאת
 אֶת־עֹנֵן הָעֵדָה לְכַפֵּר עֲלֵיהֶם לְפָנַי
 יְהוָה: יי הֵן לְאַהֲוֵא אֶת־דְּמָה אֶל־
 הַקֹּדֶשׁ פְּנִימָה אֲכֹל תֹּאכְלוּ אֹתָהּ
 בַּקֹּדֶשׁ כַּאֲשֶׁר צִוִּיתִי: י וַיְדַבֵּר אֲהֲרֹן

קודשין היא ואתה יהב לבון
 קספחא על חובי כנשתא
 לכפרא עליהון קדם יי יה הוא
 לא אפעל ית דמה לבית קדשא
 נואה מיכל תקבון יתה בקדשא
 במא די פקדית: י וימליץ אהרן

לקט בהיר

רש"י

ממנת דרך ארץ, לזה אמר להם משה שאל ימנעו מלהשיב
 (אורח"ח), והגם שאין זה הכרח גמור לדרוש תיבת לאמר,
 שיש לו פירוש על פי פשוטו שהוא אמירה פרטית, שתיבת
 ויקנוף הוא ענין כללי, וכאילו אמר ויקנוף עליהם ולאמר
 להם, כלומר קנף ונעק וכעס ובחזק האעקה שאל להם מדוע
 וגו', וכמו שהוא בכל מקום שנאמר וידבר ה' אל משה פי'
 דיבר אליו בכלל, לאמר פי' אמר לו כך וכך, אעפ"כ ניתן
 לדרוש סוף כל סוף מיותר הוא, וכבר אמרנו שזה"ל אפשר
 שכל מקום שנאמר לאמר נעווה לומר להם דברי כבושין
 מעין אותו ענין ומנוה, וכן כאן קרוב מאוד לפשוטו לומר
 שכוונתו היה שחזק ממה שבעם רצה לידע מדוע שרפו
 אותו: מזו פי' הלא ידע משה ששרפוח דמתיב דרש משה
 והנה שורף, ועוד אם לא ידע ששרפוח מנין ידע שלא אכלוה
 (ב"ב): (מזו) פי' וכי כאן מקום שמלמד אותם לאכול
 מטאת במקום קדש, הלא כאן שאל אותם מדוע לא אכלו,
 ופשוט שהיה צריך להיות האכילה במקום קודש, הלא ודאי
 באומרנו מדוע לא אכלתם את החטאת נשלם השאלה, ואמר במקום הקדש
 כאלו אמר הוואיל והיה במקום הקדש, ומנין ידע,
 פשוט ומובן ששאל אותם מקודם והם ענוהו, ונתינת טעם של
 "כ"י" קדש קדשים הוא שייך על שאלה העולם הנשאר בין
 השורות (רא"ם): (מט) וכאן המדובר משעיר ר"ח שהיא קרבן
 צבור א"כ הבעלים הם כלל ישראל, לזה אמר הכתוב לשאת
 את עון "העדה": (ג) קאת קשה הלא גם בשעיר שמיני
 כתיב ועשה את קרבן העם וכפר בעדם, וכן שעיר נחשון
 היה מכפר על קבר המהום, קושיא זו הובא בשה"ק
 ציבורי מהרי"ח מצעל תרומת הדשן ז"ל, ומירץ ז"ל כיון
 דאיה קבועה לדורות לא חיקרי כפרה הלא הכפר כמו
 וכפר עליה הכהן וטוהרה (הנאמר אלל יולדת חזריע
 י"ב ח') וכיוצא בו מכל הקרבנות שצאו על הטומאה
 כתיב בהו וכפר עליה הכהן, ולפי פשוטו אינה אלא
 חיקון והכפר עכ"ל, ודברים קדושים הללו אינם
 נריכים הסבר, שעיקר טעמו הוא בעבור שאינו לדורות,
 אלא שמיא ראייה מכל הטמאים וצפרט מיולדת שעל פי
 "פשוט" מה חטאה היולדת, ואעפ"כ אמר הכתוב לשון
 כפרה, הרי שיוכל להאמר לשון כפרה גם על קינות
 ומיקון והכפר, ובש"ח הביא קשיא ומירץ הג"ל והיא
 שלא בדיקדוק דוכפר בעדך לא היה שעיר רק עגל,
 גם החסיר לומר דלפי פשוטו היא אינו צאה לכפרה,
 גם מה שכתב וכי מה חטא המזורע ז"ל דמזורע
 בודאי חטא כידוע ועיין בו ומבחי: (גא) אפילו חטאת
 חילוה צטעות: (בב) פי' אינו מנוה להם שיאכלו אותה
 עתה כמשמעות פשוטו, ואמר אע"פ שאתם אוניס,
 שזה פי' על מאמר הקמון כאשר צייתי לכם
 במנחה הגם שידעתי שאתם אוניס כמו כן היה לכם
 לעשות בשעיר זה של ר"ח: (גג) אמר דוקא
 מנחה, ולא אמר חזה ושוק של שלמים הלא גם
 עליהם צוה אותם לאכלם בפסוק י"ד, משום שהם
 קדשים קלים ואפשר לדמות שדוקא קדשים
 קלים נאכלים באיניות, לזה הוכיח אותם רק
 ממנחה שהיא קדשי קדשים (רא"ם), עוד אפשר
 שהגם שזה אותם גם על חזה ושוק, לא הייתה
 הזוי רק מעצמו, שדן אותו ממנחה שנעטוה
 עליו מאת הקב"ה, לזה לא הביא לראיה

והלא שרפוח"ח, ומכ"כ* אומר במקום הקדש"ח, אלא
 אמר להם שמא חזק לקלעים יאלה ונפסלה כי קדש
 קדשים הוא ונפסלין צוילא, והם אמרו לו לאו*,
 אמר להם הוואיל ובמקום הקדש היתה מדוע לא
 אכלתם אותה (ח"כ - זכח"ס): ואתה נתן לכם
 לשאת וגו'. שהכהנים אוכלים ובעלים"ח
 מתכפרים (סס - סס): לשאת את עון העדה.
 מכאן למדנו ששעיר ר"ח היה, שהוא מכפר (על) עון
 עומאת מקדש וקדשיו, שחטאת שמיני וחטאת נחשון
 לא לכפרה צאו" (סס - סס): (יח) הן לא הובא את
 דמה וגו'. שאילו הוצא"ח היה לכם לשרפה, כמו
 שנאמר (ו' כ"ג) וכל חטאת אשר יוצא מדמה וגו' (ח"כ
 - פסחים פ"ג): אכל תאכלו אותה. היה לכם
 לאכלה"ח אע"פ שאתם אוניס: כאשר צייתו.
 לכם במנחה"ח: (יט) וידבר אהרן. אין (לשון)
 שינוי נוסחאות ומתו. יא.

עם משה הא
 דיבור חלה לשו
 הטם וגו' (ח"כ)
 חיתמר ואכרן
 מדרכ* כבוד, א
 מדברים לפניו,
 רבו"י, יכול (מי
 במד' ל"א כ"ה) ויא
 הרי כשרצה די
 מלאתי צספרי
 היום הקריבו
 שינוי נוסחאות ומתו.
 שכלל זה אדרבה י
 אם הפך פניו ללד
 טעמים שטעם אז
 שיסובו מאחר שלג
 ודאי לא המתין מ
 כאן דבר זה שהלו
 ואביהם ענה שלא
 הנשאל להשיב הגו
 שהלא מה ששרפו
 שקר ופחיתות כב
 ועוד שלא היה לה
 השיבוני על דברי,
 חלה הפך פניו או
 נסוג אחור מפני
 שנה שניה חנו עו
 מימיו של משה ו
 היה בחליעור להו
 קדשי דורות לקדו
 ועל זה מביא ראי
 נמצא אצלנו וחצו
 צפסוק לאן לבן
 אומרנו הנותריו
 פירוש קראם
 שאלה, ואינו מלפה

עם משה הא יומא דין קריבו ית אלמשה תן היום הקריבו את

רש"י

לקט בהיר

דיבור חלל לשון עזי, שנאמר (במד' כ"א ה') וידבר העם וגו' (ה"ס), אפשר משה קנף על אלעזר ועל איתמר ואהרן מדבריהם, הא ידעת שלא היתה חלל מדרכ* כבוד, אמרו אינו צדין שיהא חזינו יושב ואנו מדברים לפניו, ואינו צדין שיהא תלמיד משיב את רבו, יכול (מפני) שלא היה באלעזר להשיב, ת"ל (במד' י"א כ"ה) ויאמר אלעזר הכהן אל אנשי הכבד וגו', הרי כשרצה דיבריה לפני משה ולפני הנשיאים, זו מלאתי בספרי (של פנים שני) וילקו השפיה: הן היום הקריבו. מכו אונקלוס, חלל אמר להם*

רק המנחה (בח"י): (נד) פי' במקום דכתיב לשון דיבר ולא אמירה ואחריו יש אמירה פרטי כגון כאן דכתיב וידבר אהרן ולא כתיב לאמר או ויאמר חלל כתיב מה שאמר הן היום הקריבו וגו' או וידבר העם ולא כתיב אחריו לאמר או ויאמרו חלל למה העליתו וכו' במקומות כאלו פירושו שהדיבור היה בעזות וקשות ולא דרך אמירה הרגיל, שהלא חסר לשון אמירה, זה סימן שלא היה באמירה, אבל במקום שנאמר דיבור ואמירה לא יגיד קשות חלל דרך כלל ופרט, וכן במקום שאין אחריו שום אמירה חלל אמר שדיבר אליו בזה הדרגה מראה חשיבות שהיה מחשבו ודיבר עמו, כגון דיבר האיש אדוני הארץ אתנו, לריך לומר אחריו "קשות",

שנינו נוסחאות מרת. י. ע.

שכלל זה הדרגה יגיד שהמלך היה מחשבו ודיבר אחס (רא"ם): (נד) הגם שאמרנו ששקטו ודיבורו היה כנגד הארץ, אבל חס הפך פניו לנד הנשים, א"כ ע"פ פשטות להם היה הדיבור ואין להם לדרוש דרשות חלל להשיב (רא"ם): (נד) אמר ב' טעמים שטעם אחד אינו מספיק, טעם הא' אינו די שאהרן בעלמו לא היה לו להשיב, והיה לריך לתת רשות ומקום לצניו שישוב מאחר שלהם שאל משה, וגם ידע שיש בהם די חכמה ודעת להשיב, ומן הקטם כשצריך השעיר אמר להם טעמו, חלל ודאי לא המתין מפני שאינו צדין שיהא תלמיד משיב את רבו, לזה ענה הוא במקומם, וטעם זה לבד אינו מספיק חלל שיך כאן דבר זה שהלא להם שאל ואמר להם השיבוני על דברי, חלל ודאי ב' טעמים ציחד, הם המתויו וחלקו כבוד לאזניהם, ואזניהם ענה שלא יהיו הם משיבים לרנס (מ"ל), ויש להרחיב הענין שכל מה דאמרן אינו מספיק, שבמקום אחר לריך הנשאל להשיב הגם שהוא לרבו והגם שאינו יושב שם, שאם רבו שאלו דבר לריך להשיב בלי שום התחכמות, אבל שאני הכא שהלא מה ששרפו לא עשו על דעת עזמן חלל אזניהם דן והכריע לשרוף ואם הם יענו נראה שהם היו הדנים ויהיה זה בעין שקר ופחיתות כבוד לאזניהם, וכן לגבי רבם משה יהיה זה קצת עזות שינלחו דעתו ויתפרסם שהם דנו כהוגן ורנס טעה, ועוד שלא היה להם לעשות מעשה הגם שמשה טעה בלי לשאלו ולהתווכח עמו ולהמתין הסכמתו, לזה הגם שאמר להם משה השיבוני על דברי, התחכמו והרגישו וידעו שלא להם היתה השאלה והקבלנות, א"כ גם מה שאמר משה השיבוני לא להם כיון חלל הפך פניו אליהם וכוונתו שאהרן ישיב ושתקו מצי' טעמים הנ"ל, משא"כ כשזוה לו משה לומר פר' געולי נכרים לא נסוג אחור מפני כבוד רבו שהלא לזוה: (נד) אין הכוונה להביא ראיה משם שהיה יודע ספר ות"ת, שהרי עתה בתחילת שנה שניה אנו עומדים, ומעשה גיעולי כלים של מדין היה בצוף מ' שנה, ואין חידוש שהיה יודע ספר תלמיד שלא מש מימינו של משה משך ל"ט שנה יומם ולילה לא פסיק פומיה מגירסא, ומה ראיה יש לכאן, גם מה שאמר רבינו יכול שלא היה באלעזר להשיב אין הפי' מפני מיעוט חכמה ובקיאות, שהלא מה חכמה לריך לומר מה שמע מאזניו שאינו דומה קדשי דורות לקדשי שעה, חלל הפי' יכול שהיה צייסן ולא היה לו מלח להרים ראש ולתגור עז לפחות פיו לדבר בפני משה, ועל זה מביא ראיה שדיבר ודרש צריבים לפני משה ולפני הנשיאים גדולי ישראל (ב"ב): (נד) לא ידענו ממדרש זה, ולא נמצא חללינו וחבל על דאדנין, אבל דרוש זה הוצא צילקוט: (נט) פי' למה לאמירה זו, הלא ההתנלות היה שקרה אותו

אור החיים

בפסוק כאן לצן הנותרות שהוא לשון פחיתות, והוא אומר הנותרים לאמר כאילו אמר לאמר הנותרים פירוש קראם במאמרו נותרים*) לשון פחיתות: דברים קשים. לריך לדעת איך יולדק ענין זה באהרן

אור בהיר

שאלה, ואינו מלפה לחזונה, אדרבה אינו רוצה בתשובתו, ע"כ אמר "לאמר" שלא כן הוא. (פא) ר"ל לא שהכתוב קראם נותרים,

י: יהב לבון
בי כנשתא
ם יי: יח הא
לבית קרשא
יתה בקרשא
ומליא אהרן

הקדש^{מח}, חלל
פסלה כי קדש
מרו לו לחו*,
יתח מדוע לא
זה נתן לבם
ז ובעלים^{מט}
עון העדרה.
מכפר (על) עון
והעלאת נחשון
א הובא את
ז לשרפה, כמו
זדמה וגו' (ח"כ)
ה. היה לכס
אשר צויתו.
ז. אין (לשון)

קדש, ומנין ידע,
עלם הנשאר בין
ומר הכתוב לשאת
שעיר נחשון היה
זן דאינה קבועה
(וכיוצא בו מכל
י"ס קדושים הללו
מיולדת שעל פי
ח ומיקון והכשר,
לפני פשיטו היא
(א: אפילו מטאת
גים, שזה פי' על
ה"ח: גג) אמר
שים קלים ואפשר
עוד אפשר שהגם
ז לא הביא לראיה

חַטָּאתָם וְאֶת־עֲלֹתָם לִפְנֵי יְהוָה וְהִקְרַאתָ אֹתִי בַּאֲלֶהָ וְאֶכְלָתִי

חַטָּאתָהוּן וְיֵת עֲלֹתָהוּן קְדָם יי
וְעֲרֵעָא יְתִי עֲקוּן בְּאֲלִין וְאֵלִפוּן

לקט בהיר

רש"י

מיתת בניו ולא היה יכול לאכלו, א"כ מה זה אומר הן היום הקריבו (רא"ם): פי' מן המירון שהשיב אהרן יכולנו לידע הקושיא שהקשה משה: (א) והגם שאין זה שיך כאלו, שהלא כמו שהותר להם אכילת קדשים באניות הותר להם העבודה באניות דכתיב ומפתח אהל מועד לא "תלאו" בלשון רבים, וזה ודאי שאין פירושו שמשבו שם כל היום, אלא פירושו שלא תפסקו מן העבודה, וכמו צ"ל אמור ומן המקדש לא ילא האמור בכהן גדול לדורות, אלא משה אמר שאל

משה, שמה זרקתם דמה אוננים^ס שהאון שעבד חילל^א, אמר לו אהרן וכי הס^ס הקריבו שהם הדיוטות אני הקרבתני שאני כהן גדול ומקריב און מנחים ק"א): ותקראנה אתי באלה. אפילו לא היו המנחים בני אלה שאר קרובים שאני חייב להיות און עליהם^ס כאלו, כגון כל האמורים צפרשת כהנים (אמור) שהכהן מטמא להם (ח"ס): ואכלתי חטאת.

טעיתם בדבר זה ומצבתם שלא הותר לכם, כמו בעל מוס שמותר לו לאכול ואסור לעבוד ואם עבד חילל, ובשעת מעשה שכתם אניתכם ועשיתם עבודה ואחר שזכרתם שרפתם, ועל זה השיב אהרן היאך יכול אתה לחשוב דבר כזה, הלא הם לא עשו את חטאתם ואת עולתם פי' שום עבודה אלא היו שם עמדי וראו, אבל כל העבודות אני עשיתם (רא"ם), והרמב"ן ז"ל הקשה, הלא נגמרו כל העבודות, ועמדו נכלמים והמתינו שירא אליהם כבוד ה', ואחר שירדה אש היה מעשה של נדב ואזיהוא, והיאך חשב משה שעשו עבודה באניות, ומירץ הוא ז"ל שמה טרוד היה ולא ראה מעשיהם וחשב אולי ואפשר נשאר דם שעיר זה בלי זריקה וזרקוהו אחר מיתת נדב ואזיהוא, והטור בשם אביו הרא"ש ז"ל תירץ שמה שנגמר קודם ירידת האש היו קרבנות של אותו היום לא מוספי ר"ת, ואין לומר שתדיר קודם ור"ת תדיר הוא, שאין זה שיך כאלו שקרבנות היום היו קרבנות החינוך ואין לעשות שום קרבן קודם (חוץ מתמיד של שחר) (ג"א): (ב) אין רצונו לומר שמינת "הן" הוא במקום "הם", לא כן הוא, הן זה הוא כמו שאר הן שבמורה, וכמו הן לא הוצא את דמו, אלא ילא לרבינו ולחז"ל מינת "הם" מאומרו "הקריבו" בכינוי הוא"ו שהוא לשון רבים ופירושו הקריבו הם, כלומר לא הקריבו אלא הקרבתי: (ג) והם

אור החיים

עם משה"י. ואולי כי ללד שאמר משה לבניו בנותרים שהוא דיבור דומה לקללה והוא עדיין בחרדת לב על צי' בניו שכבר מתו צו ציוס והשטן מקטרג. ומה גם כששמע עקימת שפתיו של משה בדמיון הקללה, לזה חרד לצו ודיבר בקול גדול לפני משה כי נכמרו רחמיו אל בניו:

שהקרבתני וכהן גדול מקריב און. ופשט הכתוב"י הוא על זה הדרך הן היום הקריבו פירוש נדב ואזיהוא את חטאתם ואת עולתם לפני ה' וגו', שכוונה כי הוא און כי צו ציוס מתו, ואכלתי חטאת היום פירוש חטאת של יוס"י שהוא שיער ראש חודש, וכאן רמז לו שישתנה זה מנחה שהוא קדשי שעה אבל חטאת היום הוא קדשי דורות, הייעב צעיני ה' לאוכלו. והיה נראה להוכיח מכאן ספק א', אם מותר לתלמיד להורות לעלמו הוראה במקום רבו, שראיתי להרא"ש ז"ל (עירובין פי' הדר

אור בהיר

אלא משה צמה שקלף עליהם קראם נותרים, או אפשר שר"ל שבמקום לומר שמוסר אמר נותרים. (פב) פי' צ' מניהות, אהרן שהיה אהב ורודף שלום, ומה גם עם משה רבו מזהב. (פג) וכל הגוירה והדגש מונח רק על אות וא"ו של הקריבו. (פד) שלפי הפשט למה אמר בדרך דיוק, הקריבו הם ולא אני, היל"ל בדרך ישר, אני הקרבתי, וגם מינות הן היום מיותרים, וגם מה זה ואת עולתם, והמדובר אינו אלא מחטאת, וגם לפני ה' מיותר, אבל לרבינו מדויק שפיר, כאדם המתאון מלבו וזכה ואומר הן עמה רק שעות אחדים שעמדו ומיו והקריבו קרבנות לפני ה' עולה וחטאת, ואינם. (פה) והה"א של היום אינו משורש התיבה, אלא שימוש

אכלית חטאת קדם יי כ וי

ואס"י אכלתי חטאת לילה מ (ח"כ - זכחים סס): שעה אין לך (כ) ויישב בו שמעתי"י

שינוי נוסחאות . יל.

שאי און ציוס מ כנר וכנ"ל צאות הגם שלעיל פירש שמעון שאילו לרי אם הייתי אוכל מ רבינו כר' שמעון מגדולי בעלי דקד ודפח"ח: (סז) פי' מיד ששמע וי ייעב צעיני כלום רוב שמחתו והתם האמת, ואמר שן ממנת גאוחם, שי טוב ומקובל ואין שהלא אהרן שאל קדשי דורות, כלו גורסים כן ברש"י שמעשר שני אסור

ס"צ) שכתב לל כל כך. והנה ו לעלמן ושרפו ו מובהק כמשה הוראה זו הורי ברש"י, זכחים הקל אמרה תו כל שכן ע"כ. ו הוא, ואינו כמו ה

זון קדם יי
זין וארופון

אֲכִלִית חֲמַתָּא יוֹמָא דִּין חֲתָקוּן
קָדָם יי כ וְשָׁמַע מִשָּׁה וְשָׁפַר
חֲמַתָּא הַיּוֹם הַיֵּיטֵב בְּעֵינַי יְהוָה:
כ וְיִשְׁמַע מִשָּׁה וְיֵיטֵב בְּעֵינָיו: פ שִׁשִּׁי

רש"י

לקט בהיר

ואס^{סד} אכלתי (חטאת) הייעב וגו': היום. אכל
חנינות לילה מותר^{סו}, שאין חונן אלה יום קצורה
(ח"כ - זכחס סו): דייטב בעיני ד'. אס שמעט בקדשי
שעה חין לך להקל בקדשי דורות^{סז} (סז - סז):
14 (כ) וייטב בעיניו. הודה ולא בוש לומר לא*
שמעתי^{סח} (סז - סז) (אלא שמעתי ושכחתי):
שנינו נוסחאות - יו.
שאי חונן ביום משא"כ בלילה, שאל"כ אלא פירושו היום ולא מחר מיותר הוא שהלא אמר ואלכתי והוא לשון עבר אכלתי
כבר וכ"ל באות הקודם, וזו לשיטת ר' שמעון שסבר קן שאנינות לילה מדרבנן, ויותר נראה לרבינו כהן לפרש כר' שמעון
הגם שלעיל פירש כר' נחמיה, כי שם היה פשוטו של מקרא מסייע ליה (עיי"ש מה שפירשנו) משא"כ כהן יותר פשוט כר'
שמעון שאילו לר' נחמיה יהיה פי' היום חטאת הבא בשביל היום שהיום גרם שהוא ראש חדש, כלומר האם ייעב בעיני ה'
אס הייתי אוכל חטאת של היום שהוא קדשי דורות: (סו) זה שיטת ר' נחמיה, ואל יקשה לך מאות הקודם שפירש שם
רבינו כר' שמעון ור' יהודה, ששם פירש פירוש המלות, וכאן מסיים לפרש הענין גם לר' נחמיה, ועיין בגור ארי' (אחד
מגדולי בעלי דקדוק) שהארין לבאר שהה"א של הייעב הוא ה"א החמיה ולמה ה"כ נקוד בפת"ח ולא בחט"ף, והאמת אתו
ודפת"ח: (סז) דייק מדאמר וישמע משה, דכריס מיותרים, ואזי ששמע הלא אליו דיבר אהרן, אלא פירושו מיפק וישמע
פי' מיד ששמע וייטב בעיניו והודה ולא פלפל (צל"ד), או יהיה פירושו וישמע משה משום ששמע (מן הקב"ה) משום זה
וייעב בעיניו כלומר אמירתו בהודאתו היתה שכן שמע, וזו הודאה גמורה, והענין, שמרע"ה כאשר שמע האמת אז מחמת
רוח שמחתו והתפעלותו על שזכה ללאת מן הטעות לא עבר כח מלהודות צפה מלא ולהכיר טובה לאהרן שהדריכו על דרך
האמת, ואמר שכן שמעתי, הרי זה אומר שאין לחפש ולמצא בסברתי שום מקור ושום אמת, ולא כן דרך בני אדם הבושים
מחמת גאונם, שאפילו בהכרח לו להודות אומר בשפה רפה לא ראיתי ולא שמעתי שכדצנרן כן הוא רק רואה אני שצנרמך
טוב ומקובל ואין מה להשיב עליו, ולא כן היה עם אדונינו משה מקור האמת והענוה (ד"ד), ופי' דברי רבינו הם עז"ה:
שהלא אהרן שאל אתו שמע בקדשי שעה האם שמע גם בקדשי דורות, ואס היה משה בוש היה די להשיב לא שמעתי דין
קדשי דורות, כלומר אפשר שהצדק עמך ולא הפלפל עמך, והוא ע"ה לא כן עשה אלא הודה צפה מלא, ובגמ' מסיק (גס יס
גורסים כן ברש"י כאן) "אלא שמעתי ושכחתי". אין פירושו ששמע בפירוש שקדשי דורות אסור ושכח, אלא פירוש שמעתי
שמעשר שני אסור לאזון ושכחתי להעמיק ולדון בק"ו כמו שדגת אתה (ב"ב), ובתרגום יב"ע ו"ל ושמע משה ושפר קדמוי

האונן שבצד
אקריבו שהס
ומקריבו חונן
זפילו לא היו
צ להיות חונן
זרשת כהנים
יתי חטאת.

מעשה שכחתם
זה לא עשו את
ין ו"ל הקשה,
נדב ואזיהוא,
פשר נשאר דס
יס ירידת האש
צנות היום היו
צת "הן" הוא
ל חבת "הס"
י: סג) והס

ע הכתובים
פירוש נדב
שני ה' וגו',
זכו, ואכלתי
שהוא שפיר
ימנחה שהוא
קדשי דורות,
הוכיח מלאן
צלמו הוראה
יבין פי' הדר

חמיהות, אהרן
קריבו. (פד)
וגם מה זה ואם
מר הן עתה רק
צה, אלא שימנח

אור החיים

ס"ג) שכתב לאסור^{סד} זולת סר סכינא שאין קפידא
כל כך. והנה ממה שראינו שהורה אהרן הלכה זו
לעלמן ושרפו החטאת משמע שמוחר. ואין לך רב
מוצחק כמשה לאהרן. ואולי יש לדחות, כי אין
הוראה זו הוראה, כפי מה שאמרו ביומא (דף ה':
ברש"י, זכחיס ק"ח) שזן אהרן קל וחומר ממעשר
הקל אמרה תורה לא אכלתי באוני קודש חמור לא
כל שכן ע"כ. וכיון שנאמר לו מפי משה דין מעשר

אור בהיר

הוא, ואינו כמו היום תאמניו, אלא כמו היום יצא ויפנה. (פד) ונרין לשאול מרבו. (פז) שראינו שאדם דן ק"ו מעמנו ועשה

כאילו אמר לו משה לשרוף ולא הורה הוא לעלמו
כלום, כי בכלל מעשר חטאת צקל וחומר^{סו}, וכגון
זה מותר לתלמיד להורות, וקל הוא מציעתא
צכותחא. ועיין בדברי התוספת שם (עירובין ס"ג):
פירוש הוראת ציעתא צכותחא:
כ. וישמע משה וייטב וגו'. יש לדעת איך
נתעלמה ממנו הלכה פשוטה כזו
לחלק צין קדשי דורות לקדשי שעה. ואס היה לו

ועל־וּתְהוֹן קָדָם יי וְאַרְע יְתִי סְקוּל לִזן פְּאֵלִין בְּתַרְיִן בְּנֵי הָלָא מַעֲשָׂא תַנְיָנָא אֲתַפְקִיד דִּי לָא לְמִיכַל אָבִיל מִינָה כָּל דְּכֵן קָרְבָּן חֲטָאָתָא וּמָה אֵילֵוּ אִישְׁתְּלִיית לַח וְאַכְלִית לַח מִן קָרְבָּן חֲטָאָתָא יוֹמָא דִּין אוּף תַרְיִן בְּנֵי לֵט דְּאַשְׁתְּיִירוּ הִנֵּה לְהוֹן מִן דִּינָא דִּיתְוֹקְרוֹן דְּלִית אֲפֻשֵׁר דִּי שְׁפֵר קָדָם יי: **ד**כ וְשִׁמְע מִשָּׁה וְשִׁפֵּר קְדָמוּי וְאַפִּיק כְּרוּזָא בְּמִשְׁרִיתָא לְמִימָר אָנָּא הוּא דְּאִיתְעַלְמִית הִילְכְתָּא מִנִּי וְאַהֲרֹן אָחִי אֲדַבֵּר יְתָה לִי מ: **ל**

פירוש יונתן חמוריס דאסור לאכול באנינות, דמה לי קדשי שעה ומה לי קדשי דורות בזה. והוה דמתרגם נמי הלא מעשר תנינא אתפקיד ולא למיכל אביל מיניה כל דכן חטאת, פירוש כל שכן חטאת, ולכן מתרגם חטאתא סתם בין חטאת העם שהיא לשעה ובין חטאת ראש חודש שהיא לדורות, כיון דקדושים הן ממעשר, וכן שעיר נחשון נמי דאתו תרווייהו בק"ו ממעשר, ודו"ק היטב כי כל דברים אלו כמסיני ניתנו: **לזן סקול**. תרגום של אסון סקול. וכן תרגם וקראהו אסון (בראשית מכ לח). ויש מפרשים לשון תקלה: **לח ומה אילו אשתלית**. פירוש אילו שגגתי ואכלתי בשוגג: **לט אוף תרין בני וכו'**. דייק מדכתיב ותקראהו אחי כאלה, משמע כי היה אירע לו באלו כבאלו. ואכלתי, כמו אם אכלתי חטאת היום: **מ** ו**אפיק כרוזא וכו'**. פירוש הוציא כרוז במתנה ואמר שנתעלמה הלכה ממני ואהרן הזכירני, וכן הוא ברבה (ג א). וי"ל שרייק מרייטב "בעיניו" משמע שמשעה שמע וייטב בעיני אהרן, כמה ייטב לו כמה שהוציא כרוז, וק"ל:

תרגום ירושלמי

יש קריבו ית חטויתיהון וית עלויהון קדם יי ואיתקלפא יתהון דחטאתא חמוריא מן מעשרא תנינא ולית אפשר לאבילא למיכל מיניה ואנא דארע יתי אבילא ריבא יומא תרין דמיתו תרין בני גרב ואביוהא ואנא אביל עליוהון הא אילו אכלית חטאת יומא דין האית אפשר דשפיר ותקין קדם יי: **כ** כפיון דשמע משה וישפיר פתגמא פאפוי ואפיק כרוז בכל משרתיהון דישראל ואמר אנא הוא דאיתעלמית הילכתא מי ואהרן אחי אליף יתה לי ועל דאשפל משה גרמיה קביל עליה אגר סגי ושמע משה וישפיר פתגמא באפוי:

רמב"ן

(יט) **הן היום הקריבו**. מהו אומר, אלא אמר להם משה שמא זרקתם דמה אוניין, שהאונן שעבר חלל, אמר לו אהרן, וכי הם הקריבו שהם הדיוטות, אני הקרבתי שאני כהן גדול ומקריב אונן. לשון רש"י. וכך הוא בגמרא בפרק טבול יום (ובחים קא). ודלמא אקריבתוהו ופסלתוהו: **ואנני תמה**, שהרי קודם האנינות נעשו כל הקרבנות,

אור החיים

הן היום. רבותינו ז"ל (זבחים קא). דרשו שרוננו לומר וכי ציוס זה הקריבו אלעזר ואיתמר, שאסורים להקריב באנינות, שאתה אומר שמה הקרבתם אותו באנינות, ולזה שרפתם, אזי הוא שהקרבתי, וכהן גדול מקריב אונן: **ופשע הכמזב הוא על זה הדרך הן היום הקריבו**, פירוש נדב ואזיהוא את חטאתם ואת עולתם לפני ה' וגו', שכוונתו כי הוא אונן, כי ציוס ממו, ואכלתי חטאת היום, פירוש חטאת של יום שהוא שעיר ראש חודש. וכאן רמז לו שיטתה זה ממנה שהיא קדשי שעה, אבל חטאת היום הוא קדשי דורות, הייטב צעני ה' לאלכו: **והיה נראה להוכיח מכלן ספק אחד**, אם מותר לתלמיד להורות לעצמו הוראה במקום רבו הן שראיתי להרא"ש ז"ל (עירובין פק"ו ס"ג) שכתב לאסור זולת סר סכינא טן שאין קפידא כל כך, והנה ממה שראינו שהורה אהרן הלכה זו לעצמו ושרפו החטאת, משמע שמותר, ואין לך רב מובהק כמשה לאהרן. ואולי יש לדמות כי אין הוראה זו הוראה, כפי מה שזמרו ציומא (ה: בראשית ד"ה אונן, זבחים קא). עין אהרן קל וחומר ממעשר הקל, אמרה חורה (דברים טו ד) לא אכלתי באוני, קודם חמור לא כל שכן, עד כאן. וכיון שנאמר לו מפי משה דין מעשר, כאילו אמר לו משה לשרוף, ולא הורה הוא לעצמו כלום, כי בכלל מעשר חטאת קל וחומר, וכגון זה מותר לתלמיד להורות, וקל הוא מציעתא נכוחתא, ועיין בדברי המוספות שם (עירובין סג): **פירוש הוראת ציעתא נכוחתא: כ וישמע משה וייטב וגו'**. יש לדעת איך נתעלמה

ליקוטי הערות על אור החיים

חן עיין ירושלמי גיטין (פ"א ה"ב) וז"ל אסור לתלמיד להורות הלכה לפני רבו עד שיהא רחוק ממנו שנים עשר מיל כמתנה ישראל ע"כ. ועיין יור"ד (סימן רמב סעיף ד): **טן סר סכינא**, לעיין על הסכין אם אין בו פגם [לשחיטה], ומקודם היה המנהג שהשוטט לא שחט עד שהראה לחכם. (סגולת משה):

כלי יקר

כדברי מהר"א ששעיר זה שנשרף היינו שעיר עוים לחטאת האמור למעלה שהיה קדשי שעה, ולכך לא רצה אהרן לאכול ממנו לפי שחשב כמה דברים אמורים שהכהנים אוכלים **הן היום הקריבו את חטאתם וגו'** משה קרא תגר על אלעזר ואיתמר מדוע לא אכלתם את החטאת, ואהרן התנצל את עצמו ואמר ואכלתי חטאת היום. ונראה לפרש

ליקוטי ביאורי המצוות מהרמב"ם

(ט) ואכלתי היום וגו'. ראה להלן כא ג:

תקבאו צבולות
במאור

יזכא ראוי יי מכון במאור

חובטים תחלה להסר ממנו מים ואש ואח"כ נשאר יכו רחמים גמורים, וזהו [תהלי" פ"ו] צאנו באש ובמים ועי"ז וחוליאנו לרויב. ועד"ז י"ל למען ירבו ימיכם וגו' כי כתיב שמחנו כימות עניתנו וגו' וא"כ ע"כ יכו השמחה כמו שסבלנו לרות אש ומים והיינו ח"ק פעמים ככה כי מדה עוצה מרובה, וזהו כימות עניתנו פי' בערך ימות עניתנו שהם ח"ק פעמים ככה, אמנם הצרכה כזאת הוא למען ירבו ימי העוזה עוד יותר הרבה מערך ימי השמים על הארץ שמים ר"ל אש ומים יותר מזה הרבה ירבו ימי העוזה והחסד.

הבזה ו"ל מ"ש וידום אהרן משמע שהי' בוכה כמ"ש רמז"ן וחלילה לחשוב כן על אהרן אבל יראה שחשז בהטאו מתו הם וגשתיירו הוא ושי צניו ע"ד נס ורריך לברך ברכת הגומל ושעשה לו נס, וכשחמר לו מרע"ה בקרובי אקדש שהם מיודעיו של מקום ולא מתו אלא ע"ד קומץ המנחה אז וידום מלכך. [תקס"ג].

ידאת שעיר הטמאת דרש דרש משה והנה שרף פירש"י צ' דרישות הללו אי' למה נשרף שעיר של ר"ח, צ' למה לא נשרפו אלו שעיר נחשון ושל מילואים ויל"ד אין זה דרישה למה לא נשרפו אלו שהרי שפיר עזדו שלא שרפם ועיקר הקפדה על שנשרף של ר"ח. והנה אהרן השיב הן הקריבו היום את הטמאת ואת עולתם ותקראנה אותי כאלה ואכלתי הטמאת היום הייעצ צעניו הי' וא"ש ולכן כתי' וישמע משה וייעצ צעניו. [תקנ"ד-נ"ז]; ועי' צעמ"ט"ז ד"ה אחז"ל].

מדוע לא אכלתם את הטמאת במקום הקודש וגו' ואתה נתן לכם לשאת את עון העדה, ויל"ד מה ראה צוה שהי' לעון העדה או עון אחר, ת"ל שהכבדים אובלים והבעלים מתכפרים יהי עון עדה או עון יחידים, גם בהשבתו של אהרן ויל"ד שאמר ותקראנה אותי כאלה ובמדרש אפי' לא יהי צני אלא גדולי ישראל כאלה ראוי לאזון עליהם, וקשה מה ראה צוה ה"ה בה' צחמת צניו, תו קשה מ"ש הן הקריבו היום הטמאת ועולתם ותקראנה אותי כאלה, ריש"י דקרא נראה מיותר, וי"ל דהנה הטמאת שמחו בעלי' אזלא למוטה, אך צ"צבור לא שייך זה אפי' מתו מקאתם [תמורה ע"ז], והא"ש דמרע"ה ראה להוכיחם על שלא אכלו הטמאת לכפר בעליו צאכילתם והי' חושש פן הי' עשותם על שמחו מקאת בעליו היינו נדב ואציהוא תו אינו ראוי לאכילה ע"כ אמר ואתה נתן לכם לשאת את עון העדה וצ"צבור אפי' מתו מקאתם אין צדק כלום, ועוד אפשר שהכבדים לא הי' להם שום חלק בכפרת הציבור עספ"ק דשצועות גבי יח"כ צכה"ג, והשיב אהרן לא מפני שמחו מקאת בעליו אלא מפני שכבר נתכפרו כל בעליו היינו כל ישראל כבר נתכפרו צמיחת צ' צניו שהי' במקום הטמאת והשני במקום עולה וזרין לכפר על כל ישראל

מחמת ישתר ז ציין יי וין שאין אח"כ בשעה לבוא יברים ציין שחוט דרים, וזה: שבת. ערים עשה וגו' מתן ונדס פ- ורחל מתן גלשו וגו' ינס: וזה: אלו: ובה סד צנו צרו ים מר- רת. ה- ת, תו י- גל: ות רי- ין א- יל- י:

חובטים תחלה להסר ממנו מים ואש ואח"כ נשאר יכו רחמים גמורים, וזהו [תהלי" פ"ו] צאנו באש ובמים ועי"ז וחוליאנו לרויב. ועד"ז י"ל למען ירבו ימיכם וגו' כי כתיב שמחנו כימות עניתנו וגו' וא"כ ע"כ יכו השמחה כמו שסבלנו לרות אש ומים והיינו ח"ק פעמים ככה כי מדה עוצה מרובה, וזהו כימות עניתנו פי' בערך ימות עניתנו שהם ח"ק פעמים ככה, אמנם הצרכה כזאת הוא למען ירבו ימי העוזה עוד יותר הרבה מערך ימי השמים על הארץ שמים ר"ל אש ומים יותר מזה הרבה ירבו ימי העוזה והחסד.

הבזה ו"ל מ"ש וידום אהרן משמע שהי' בוכה כמ"ש רמז"ן וחלילה לחשוב כן על אהרן אבל יראה שחשז בהטאו מתו הם וגשתיירו הוא ושי צניו ע"ד נס ורריך לברך ברכת הגומל ושעשה לו נס, וכשחמר לו מרע"ה בקרובי אקדש שהם מיודעיו של מקום ולא מתו אלא ע"ד קומץ המנחה אז וידום מלכך. [תקס"ג].

ידאת שעיר הטמאת דרש דרש משה והנה שרף פירש"י צ' דרישות הללו אי' למה נשרף שעיר של ר"ח, צ' למה לא נשרפו אלו שעיר נחשון ושל מילואים ויל"ד אין זה דרישה למה לא נשרפו אלו שהרי שפיר עזדו שלא שרפם ועיקר הקפדה על שנשרף של ר"ח. והנה אהרן השיב הן הקריבו היום את הטמאת ואת עולתם ותקראנה אותי כאלה ואכלתי הטמאת היום הייעצ צעניו הי' וא"ש ולכן כתי' וישמע משה וייעצ צעניו. [תקנ"ד-נ"ז]; ועי' צעמ"ט"ז ד"ה אחז"ל].

מדוע לא אכלתם את הטמאת במקום הקודש וגו' ואתה נתן לכם לשאת את עון העדה, ויל"ד מה ראה צוה שהי' לעון העדה או עון אחר, ת"ל שהכבדים אובלים והבעלים מתכפרים יהי עון עדה או עון יחידים, גם בהשבתו של אהרן ויל"ד שאמר ותקראנה אותי כאלה ובמדרש אפי' לא יהי צני אלא גדולי ישראל כאלה ראוי לאזון עליהם, וקשה מה ראה צוה ה"ה בה' צחמת צניו, תו קשה מ"ש הן הקריבו היום הטמאת ועולתם ותקראנה אותי כאלה, ריש"י דקרא נראה מיותר, וי"ל דהנה הטמאת שמחו בעלי' אזלא למוטה, אך צ"צבור לא שייך זה אפי' מתו מקאתם [תמורה ע"ז], והא"ש דמרע"ה ראה להוכיחם על שלא אכלו הטמאת לכפר בעליו צאכילתם והי' חושש פן הי' עשותם על שמחו מקאת בעליו היינו נדב ואציהוא תו אינו ראוי לאכילה ע"כ אמר ואתה נתן לכם לשאת את עון העדה וצ"צבור אפי' מתו מקאתם אין צדק כלום, ועוד אפשר שהכבדים לא הי' להם שום חלק בכפרת הציבור עספ"ק דשצועות גבי יח"כ צכה"ג, והשיב אהרן לא מפני שמחו מקאת בעליו אלא מפני שכבר נתכפרו כל בעליו היינו כל ישראל כבר נתכפרו צמיחת צ' צניו שהי' במקום הטמאת והשני במקום עולה וזרין לכפר על כל ישראל

ותו לא לריכזי כפרה, כחטאת שנתכפרו בעלי — והיינו הן היום הקריבו חטאתם ועולתם ר"ל כזר ילאו י"ח חטאת ועולה ע"י שתקראנה אותי כאלה וא"כ אין לורך לאכול חטאת היום, אלא שעדיין יש לפקפק כיון שזה היה שיעור ר"ח המכפר על עומאת מקדש וקדשיו ואמרתי פ"ק דזבחים [ו:]: גזי שיעורי עזרת מכפרי על העומאה שאירעו בין זה לזה ללמדך שראוי הו' ישראל להביא קרבנותיהם כל שעה אלא שחוסך הכתוב, וא"כ ה"ג עכ"פ הו' לו לאכול שיעור החטאת לכפר על עומאה שאירעו בין מיתת בניו לאכילת הכהנים, אלא שז"א כיון שכל ישראל חייבים להתאבל על נדב ואזיהוא והותרה העומאה להציבור כמו מיתת נשיא צ"ד בפסחים ע"י ע"ש ולא שייך עומאה שאירעו שהרי היום הבוא הותרה העומאה ומשום כן אמר אהרן ותקראנה אותי כאלה כקף הדמיון להורות על כ"ל וק"ל. [תקס"ה; וע"י שו"ת ח"ס ח"ח סוסי קע"ג].

ואת שיעור החטאת דרש דרש משה וגו' ואותה נתן לכם לשאת את עון העדה וגו' ותקראנה אותי כאלה, לולי קבלת חז"ל הו' ראוי לפרש דקרא מיירי משעור חטאת של מלואים, ויטן כי פרו של אהרן של אותו היום לויז משה שישרף ופירש"י הוראת שעה היתה שלא מלינו חטאת חלונה נשרפת, ולמד אהרן סתום מן המפורש דה"ה שיעור חטאת של ליצור של אותו היום, ומרע"ה אמר שאין ללמוד זה מזה דאכילת כהנים מכפר עון בעלים, ומעשה פר שלו שמכפר על עון כהנים לא יתכן שאכילתם יכפר על עולם ע"כ נשרף משה"כ שיעור החטאת אותה נתן לכם לשאת עון העדה הכהנים אוכלים ובעלים מתכפרים ולא ישרף, אמנם אהרן השיבו תשובה נילחת אי ס"ד דהכפר בה לכפר עון עגל לא הו' בניו מהיום שמחו בחטא עגל כפירש"י דהפלת משה עשה מחלה שנשחרו צי ומחו צי ואי ס"ד שהכפר כיפר לא היו מתים אט"כ לא בה לכפר רק לחיטוי ומלואים ואפ"ה הו' הוראת שעה לשורפו וה"ה שיעור הליצור, וישמע משה וייעזב צעיניו. [תקי"ק].

ראותה נתן לכם לשאת את עון העדה פירש"י מת"כ וש"ס דזבחים דהיינו שיעור ר"ח דנושא עון מקדש וקדשיו, ובש"ס [זבחים ט:]: אמרתי שיעור נחשון עולה הוא פי' שאינו מכפר על שום דבר כמו עולה אמנם לקמן פי' נשא פירש"י בשעור נחשון דהתי לכפר על עון מקדש וקדשיו וא"כ אין ראוי דעון העדה דהכא קאי אשיעור ר"ח כיון דשיעור נחשון גמי נושא עון כמו שיעור ר"ח, וי"ל בזדאי שיעורי הנשיאים כולם באו על עון מקדש וקדשיו אך שיעור נחשון שה"ו צוים ר"ח ניסן שזו צוים כזר הקריבו שיעור ר"ח שכזר כיפר על עון מקדש וקדשיו.

א"כ שיעור נחשון אחי שלא לורך כפרה דאין לומר שבה קרבן מיוחד על שאירעו בין זה לזה באותו היום עלמו כמ"ש חוסי פ"ק דשבועות בסוגי דשעירים ע"ש [ח:]: אמנם למסקנא נשרף שיעור ר"ח ולוזה מרע"ה: אכול תאכלוהו כי כהנים אוכלים ובעלים מתכפרים נמלא כיון ששרף ולא אכלו כהנים לא נתכפרו הבעלים באכילת שיעור ר"ח, ומעשה נכנס שיעור נחשון תחתיו לכפר נמלא שיעור קאמר ואותה נתן לכם לשאת עון העדה קאי על שיעור ר"ח דכל זמן ששיעור ר"ח קיים אין שיעור נחשון מכפר כלום, וגם שיעור פירש"י צפי נשא דשיעור נחשון כיפר על עומאת מקדש וקדשיו היינו אחר שנשרף שיעור ר"ח. [תלד"ק].

הן היום הקריבו פירש"י וכו' הם הקריבו אני הקרבתי, יש לפרש כי רש"י [רמב"ן] פי' וכפר בעדך יצוא זכאי ויכפר על החייב והכי איתא ג"כ בפ"ק דשבועות, והנה אחר שהקריב החטאת מתו בניו ש"מ שעדיין לא נתכפר חטאו בחטאתו שהקריב שהרי מתו בניו וא"כ וא"כ ממילא החטאת שהקריב צעד ישראל לא כיפר שהרי לא צא זכאי לכפר על החייב ושלמא חי הו' המקריבים אי מצניו ו"ל הם הו' כזר זכאים, אבל יטן כי הוא המקריב, ואחר ההקדמה מתו בניו בחטאו ש"מ שהי' חייב בשעת הקדמת קרבן העם א"כ ראוי הו' לשרוף והיינו דקאמר הן הקריבו וכו' הם הקריבו אני הוא שהקרבתי ואמ"כ ותקראנה אותי כאלה א"כ לא הייתי זכאי לכפר על החייב א"כ אם אכלתי אותו החטאת היום הייעזב צעיני הו'. [פק"ח].

הן היום הקריבו את חטאתם ואת עולתם וגו' ותקראנה אותי כאלה ואכלתי חטאת היום הייעזב צעיני הו', ו"ל כך כי כזר כתבתי למעלה [ע"י ד] שאריך הו' ליתן בתוך פיו של שטן כאלו ישראל לא חטאו והאשמה תלוי בו כדי שיקובלו קרבנותיהם של ישראל, והנה אם מתו נדב ואזיהוא צעון הדור צדון הוא שלא יתאבל כלל כמ"ש חז"ל [זבחים קט"ו:]: כיון ששמע אהרן שבניו מיודעו של מקום הם שחק. אמנם אם מתו בחטאו אזי יש לו להתאבל עלי ספק, וידוע כי מארי דדינין נקראים עיני הו' המשועטות בכל הארץ, ונצוא אל המכוון בעזב"י אמר אהרן הן הקריבו היום חטאתם ועולתם פי' ישראל הם הקריבו היום קרבנותיהם וכדי לתת לחוך פיו של שטן ע"כ לריך אני לומר ותקראנה אותי כאלה שהמקרה קרה לי על עוונותי, ואם אכול חטאת היום הרי נגלה שאינו מתאבל עליהם וכאלו מתו צעון הדור הייעזב צעיני הו' עיני הו' דייקא שהם מרי דדינין. כ"ל וא"ש וק"ל. [תקס"ח].

וישמע משה וייעזב צעיניו, ע"פ מ"ש רמב"ן דכל דברי אהרן הן היום הקריבו לא הו' אלא

כאן דרש דרש צחלי החורה ולא במקרה היא, ונכון בעז"ה.

ובמקום אחר פירשתי הרמז, ד"דרש" ר"ת דיבור ראוי שמיעה, ודרש מזה ודרש מזה, הכוונה דמלך אחד לריך לזכר צהני ג' ראשי איברים שלא לפגום אותם, ודרש מזה להשתמש צהני ראשי איברים לחורה ולחטובה, וכוא חלי החורה ואידך פירושה היא זיל גמור.

→ דהייבב צעיני ה'. יש לדקדק, (א) כיון דלשיעת

אהרן ה' באכילת החטאת איבור גמור של חנינות ה' לו לומר וחתמתי לה', אבל היטב משמע שאין כאן איבור גמור, (ב) וישמע משה וייעצ צעיניו, איתא בחרגום יונתן ואפיק כרוזא במשירתא למימר חנא הוא דאיתעלמית הילכתא מני ואהרן אחי אדכר יתה לי, וז"ל מהו החוטלת צהך כרוז. ולכאורה י"ל שהי' לכבודן של נדב ואזיהוא, דהמפרשים תמכו איך נשכח ממשא מה ששמע מפיו של הקצ"ה, הא איתא באגדה אלמלי לא אמרו ישראל למשה דבר אתה עמנו לא הי' שכהה בעולם, משום דדיבורו של הקצ"ה אינו משתכח, אך החירון דידוע דלדיקים ות"ח גדולים משפיעים על הקטנים מהם בהשגתם, וע"כ צמות הדיק הגדול מחמטת קלח השגה וחכמת הקטן שנשאר, וכדפירש צהא דכתיב ציטעי' (כ"ט י"ד) לכן הנני יוסף להפליח את העם הזה הפלא ופלא, ודרשינן לה באיכ"ר (פ"א ל"ט) צמיתת לדיקים, וכתיב שם ואצדה "חכמת" חכמיו, ופירש החת"ם בדרוש דהכוונה על חכמת חכמים שנשאר צחיים, דחכמתם מחמטת, וע"כ אירע כן למשה רבינו שנחמטתה השגתו, משא"כ אהרן צשכר וידום אהרן זכה שהשגתו לא נחמטתה כלל, ועכ"פ הכרוז שימש להודיע גדולת נדב ואזיהוא כנ"ל.

אבר נראה כוונה יותר עמוקה צהקדם דברי החת"ם צפרשתן (דף כ') צהא דכתיב ואותה נתן לכם לשאת את עון העדה, דמאי נפ"מ ואם יחיד או עדה, הלא מ"מ לריך לאכול הצער לגמור הכפרה צצפסחים (נ"ט ע"ב) ואכלו אותם אשר כופר צהם

משום ששמע ממשא שהם מיוודעים וקרובים של מקום ונתקדש הצית על ידם, אבל הרמז"ן (י' ו' - ז') מייחתי צרייתא דתו"כ (ריש פ' שמיני מ"ב) צהיפוך שהי' דינס כהרוגי צ"ד שאין מתאבלים עליהם, ואדרבא הקרובים צחים ושואלים צשלוס הדיינים צבסנדהרין (מ"ו ע"א), ונפ"מ דלפי הך צרייתא אין לנהוג עליהם דין חונן צפרהסיא רק חנינות צלב, ושפיר קאף משה, אבל לפי ש"ס צצחים (ק"א ע"א) אדרבא לא מיציעא צשל ר"ח דשפיר עמיד לשרוף משום החנינות, אלא חפילו צשל המילואים ונחשון נמי י"ל דכיון דהוב מיוודעים ומקודשים מיתתן מכפרת על כל עונות הדור כדכתיב (איכה ד' כ"ב) גבי מקדש, "חס" עוגך צח ליון, ואיתא צמדרש (ויק"ר י"א ז') דנתכפרו כל העונות וה"ל צמיתת לדיקים שהרי משכן ה' המה, וע"כ דרש דרש צ' דרישות ממ"נ אי כהצרייתא דמייחתי הרמז"ן למה נשרף של ר"ת, ואי כש"ס דצצחים למה לא נשרפו אלו הא היו כחטאת שנתכפרו צעליה, [צמיתת נדב ואזיהוא] ולשרפה חזלה, ועיי"ש מ"ש עוד.

ולפי זה יש לפרש, צקרובי חקדש, ומפרש קרא גופי' באיזה אופן ועל פני כל העם אצדה, דכיון דידעו ויצינו גדולת הדיקים שעל ידם מחכפרים כל העונות צחורצן המקדש ממילא יצונו לזכר צצבוסם של הדיקים הנשארים לסור למשמעתם וזהו כבודו יחצרך, והנה צישמח משה פ' משפטים (קט"ח ע"א ד"ה כל אשר דיבר) מייחתי מצעל מטשה ה' (מטשה תורה פרק י') שפירש דעשה ונשמע פירושה, נעשה כל מ"ע ול"ת, ונשמע לדברי חכמי דור ודור הדיקים ומנהיגים, וכחצ הישמח משה לפרש צזה המדרש (קה"ר פ"ע ע"ו) צשעה שהחכם יושב ודורש הקצ"ה מוחל עוונותיהם של ישראל, דלפ"ד מטשה ה' כל החורה חלק א' ושמיעה לדברי חכמים חלק ב' מהחורה ונמלא מקיימין אז חלי החורה, ורצ חסד מעה כלפי חסד ומוחל עוונותיהם עיי"ש, והשתא ח"ש דכיון דהכא צדרש דרש משה מצואר גדול כחן של לדיקים, וכמשכן ה' המה נלמוד מזה החיוצ לשמוע לדבריהם, וזהו חלי החורה כנ"ל, כדי לרמז זה צא

מרפא לנפש זו המרג
הר"ה ל' רפאל ב'קצר צצני
אל"ן כר"מזון וקא דני מרג

כן צב"ד של מטרה דאין אתנו יודע מי הוא לדיק
באמת, אבל אליהו שבח מעולם העליון שפיר התעסק
עם ר"ע שראה בעולם העליון שהחזיקו לו לדיק
גמור, עיי"ש באריכות.

והשתא י"ל ה"נ ודאי צמיחת לדיק אפילו
מפורסם אין לפסוק דיפטור מחטאת
משום לא פלוג, אבל כאן צמד ואזיבה שאמר משה
רבינו הוא אשר דבר ה' בקרובי אקדש, ופירש"י
דכתיב ונקדש בצבודי קרי ב' צמכודי, וא"כ מן
השמים גילו גדול דקתם, וע"כ אמר אהרן היעצ
בעיני ה', היודע תעלמות אס לא נדון עליהם
כלדיקים גמורים דודאי מכפרים, והכסים לו משה
רבינו, אך הכריזו הענין שמה טעה בזה, ויחקרו כל
השומעים מקור הטעות שהוא משום דאין לדון בזה
בעולם החתון ולא יטעו לדון כן גם בפעם אחרת.

זאת החי'. צמד"ר (ויק"ר י"ג ג') א"ר יודן צ"ר
שמעון כו' כל מי שלא ראה קניגין (לידה דרך
שחוק) של אזה"ע צערה"ז, זכה לראותה לעוב"צ
כילד הם נשחטים, בהמות נוהג ללויתן בקרניו וקורעו
ולויתן נוהג לבהמות בצנפיריו ונחרו, וחכמים
אומרים זו שחיתה כשרה הוא, ולא כך חנינן הכל
שחטין וכל שחטין ולעולם שחטין חזן ממגל קליר
והמגרה והשנים מפני שהן חונקים, א"ר אבין בר
כהנא אמר הקב"ה תורה חדשה מאתי תלא (עפ"י
ישע' כ"א ד'), חידוש תורה מאתי תלא ויעיין בני
ישכר סיון מאמר ה' אות ח"י פירש נאה בזה],
והח"ס דרשות (ח"צ ח"ז ע"צ) ובשו"ת יו"ד (סי'
י"ט ד"ה ואמרת) ביאר לפמ"ש הר"ן דאפילו שחט
בסנין פגום אין זה ערפה ודאי, דאפשר הפגימה לא
קרע כלל בעור הסימנים, אבל מי יכול לומר ברי לי
שלא קרע, אבל בורה כל עולמים ודאי כל יכול ויאמר
ברי לי שלא קרע, ומ"מ חכמים ולדיקים תמבים
שהרי שוב לא ישמעו לקול המורים ויאמרו אמתול
אכלתי על שולחנו של מקום צ"ה משחיתה כזו, והוא
לא ידע לחלק בין מקום למקום, ועיי"ש מה שדיבר
בקודש צפירוש כל המאמר.

(שמות כ"ט ל"ג) כהנים אובלים וצעלים מחכפרים,
עוד קשה דהך קרא דהם הקריבו היום את חטאתם
ואת עולתם וגו' אינו שייך לתשובת שאלת משה,
(וממה שדרשו בצבחים ק"א ע"א ומייתי לה רש"י
דח"ל משה שמא זרקתם דמה אוננים שאון שעבד
חלל אמר לו אהרן וכי הם הקריבו שהם הדיוטות אני
הקרבתי שאני כהן גדול ומקריב חוק, יש להעיר על
מ"ש רמב"ן וספורנו ועוד כמה ספרים דאחת היום
של חינוך ה' להם דין כה"ג), וחירן החת"ס לפי מה
דקיי"ל חטאת שמתו בעליה או נתכפרו בעליה
באחרת למיתה אלא, אמנם חילוק יש ביניהם דמתו
בעלי"ל"ש בציבור רק ביחיד, אבל נתכפרו בעלי"ש שייך
גם בציבור, והשתא י"ל משה חשב ששפרוהו משום
חטאת שמתו מקלה בעליה שהרי נדב ואזיבהו מהו,
וע"כ אמר לשאת את "עון העדה" ולא שייך כאן
מתו בעליה, וע"ז השיב אהרן הן הקריבו את
חטאתם ואת עולתם, כלומר מיתה נדב ואזיבהו עולה
במקום חטאת ועולה לכפר על העם, והו"ל חטאת
שנתכפרו בעליה באחרת, עכתו"ד הקדושים. L

וי"ש לפקפק וכי דינא הכי שמי שנתחייב חטאת ומת
אח"כ לדיק גדול יפטור זה מחטאת, והוא
ממקומו מוכרע שאינו כן, דהלא הא דמיתה לדיקים
מכפרת נפקא לן בויק"ר (פ"כ י"ב) מהא דנסמכה
מיתה נדב ואזיבהו לפרשת יוהכ"פ, והרי גבי יוהכ"פ
משנה שלימה שנינו בכריהות (פ"ז מ"ד) חייבי
חטאות ואשמות ודאין שעבר עליהם יוהכ"פ חייבין
להביא לאחר יום הכיפורים. אמנם ברורא דמלתא
הוא דהנה אמרו חז"ל במדרש קברי לדיקים (גמורים)
אינן מעמאין, וס' החינוך (סי' רס"ד) כתב כן
בפשיטות, אבל כבר נחצאר בדברי הפוסקים דלא
קיי"ל כן להלכה למעשה, וקשה מהא דחום' (צ"מ
ק"ד ע"ב) מייתי מדרש דאליהו הנביא התעסק
בר"ע ואמרו לו לא כהן הוא מר, והשיב קברי
לדיקים אין מעמאין, (וחום' פירשזהו שהי' מת מזה
עיי"ש), וכחז הישמח משה (וי' עור ג' ד"ה וכל
בית) דודאי טעמא רבא איכא לומר דאין מעמאין
כמ"ש ס' החינוך ושאר ספרי קודש, אבל א"א לדון

זון
ור
ה
ס
שי
יד

ת
זל
ע
ג
ר
ר
ל
ד
ז
ו
ז
ו

אבינו עליו השלום ואהרן הכהן בחד דרגא
היו, שזהו מדתו מדת חסד וזהו גם פן
מסטרך דחסד, ובאברהם כתיב (בראשית
טו. ו) 'והאמן בה' ויהשבה לו צדקה, והוא
שאמר 'ויעשה', הינו בהינת צדקה עשה
'במשפט', הינו שעשה יחוד צדקה ומשפט
פידוע, והבן פי הוא בקצור גדול:

או יאמר ויקרב את העלה ויעשה
במשפט. פי העולה בא על
ההרהור הלב ועל המחשבה, וידוע פי
המחשבה היא הנשמה. ועין בסבא
פרשת משפטים (וזה"ק ח"ב צו.) על פסוק
(שמות כא, ט) 'במשפט הבנות יעשה לה',
'הקדוש ברנף הוא גפיה לה ונשיק לה
כאבא לברתא, וזהו 'במשפט הבנות', עין
שם, וזהו מוסר השפל בתורה, ויקרב

את העלה היא הנשמה שלו פנ"ל, פל
אחד ואחד ויעשה במשפט, הינו
'במשפט הבנות' נראוי לנשמה. וכזה
יבאר תבת 'במשפט' שאין לו פרוש
לכאורה, והיה ראוי לומר ויעשה בתורת
העולה בקושית האור החיים, ולדרכינו
מבאר זה, והבן. ועוד נראה לפי עניות
דעתי שיש רמז בזה הפסוק אל התפשטות
הגשמיות פידוע, והבן:

→ ואת שער הסמאת דרש דרש משה
והנה שרף. יש לפרש בזה בדרך
רמז, פי איתא בכתבי האר"י ו"ל"מ פי
בלמוד הלכה בכ"ד קשוטי הפלה על ידי
שמקשין ומפוקין, וכזה משברין הקלפות
וכו', עין שם. וזה יש לומר שמרמז
בפסוק זאת שער, הינו מלשון ושעירים

ציונים ומקורות

יהיב לצדק כדן אתחבר דא בדא, ושמא קדישא
אשתכח שלים, מאן עביד דא, אתערותא
דלתתא, ודאי כאלו עביד שמא קדישא בשלימו,
כגוונא דאיהו עביד לתתא, הכי אתער לעילא,
ועל דא כתיב (שם קו, ג) 'אשרי שומרי משפט
עושה צדקה בכל עת', 'עושה צדקה', דא
קודשא בריך הוא, כביכול הוא עביד ליה.
מא. ויק"ר ז. ג. מב. תיקו"ז סח: "בראתיו דא
נשמתא קדישא דאיהי עולם המחשבה.
מג. 'קודשא בריך הוא אשכח תמן לההיא
נשמתא קדישא, קדים מיד ונשיק לה וגפיה לה
וסליק לה בהוריה ואשתעשע בה, ודא הוא
'כמשפט הבנות יעשה לה', כדינא דאבא עביד
לברתיה דאיהי חביבא לגביה דנשיק לה וגפיה
לה ויהיב לה מתנן, כך קודשא בריך הוא עביד
לנשמתא זכאה בכל יומא כמה דכתיב 'כמשפט
הבנות יעשה לה'. מד. שער המצוות פר'
ואתחנן. מה. 'כשארם עוסק בתורה, בתלמוד
הנקרא 'הלכה', יכוין שהם אותיות 'הכלה',
ותהיה כונתו שכל קושיא שהוא מתרץ שעל ידי
כן מסיר הקליפות החזקות והקשות מן ההלכה,

לט. וזה"ק ח"א רנו: 'ותא חוי לא תשכח בכולתו
ד' זכאין דאחידין לעילא ברנא דשמהתון,
בשירותא אל"ף, אלא אברהם ואהרן דאחידין
בהאי חסד, דהא בהנים מסטבא דחסד אתו,
אע"ג דאחיד אהרן בהוד, בחסד נמי אחיד.
מ. עין וזה"ק ח"ג קיג. כגוונא דא כתיב (בראשית
יח, יט) 'ושמרו דרך ה' לעשות צדקה ומשפט', וכי
כיון דכתיב 'ושמרו דרך ה', אמאי 'לעשות צדקה
ומשפט', אלא מאן דנטיר אורחוי דאורייתא,
כביכול הוא עושה צדקה ומשפט, ומאי 'צדקה
ומשפט', דא קודשא בריך הוא. בכה רבי שמעון
ואמר, ווי לון לבני נשא דלא ידעין ולא משגיחין
ביקרא דמאריהון, מאן עביד שמא קדישא בכל
יומא, הוי אימא מאן דיהיב צדקה למסכני. תא
חוי, הא אוקמוה, הכי הוא, דמסכנא אחיד ביה
בדינא, וכל מיכליהו בדינא הוא, אתר דאקרי
צדק, כמה דאת אמר (תהלים קב, א) 'תפלה לעני
כי יעטוף', 'תפלה' דא תפלה של יד, ואוקימנא.
ומאן דיהיב ליה צדקה למסכנא, הוא עביד
לעילא שמא קדישא שלים כדקא יאות, בגין
דצדקה דא אילנא דחיי, וצדקה יהיב לצדק, וכד

צ'לן
: :
הוא
טרא
את
שם
זעיר
על
מן
זאהו
ויקון
גו'
גדות
ג'רמו
ימים
ולילה
עשה יחוד
צדקה וחסד

ספר צדק מחנה אפרים

חורנו הריג וגי משי חיים אפרים צדק

אל"ף צדקה קצב סבילקאג

ויזאלמע כ"ג ז"י סאן מקצושים

יִרְקְדוּ שָׁם' (ישעיה יג, כא) הִינּוּ קַלְפּוֹת, 'דָּרַשׁ דָּרַשׁ', הִינּוּ עַל יְדֵי שְׂדוּדָשִׁים הַתּוֹרָה, 'מִשָּׁה', בְּבַחֲמִינַת דַּעַת, וְהִנֵּה שְׂרָף, שָׁעַל יְדֵי זֶה גִשְׂרָפִין וְנִבְטְלִין כָּל הַשְּׂעִירִים וְהַקַּלְפּוֹת:

עוֹד יִרְמוּ עַל דָּרָף דְּאִיתָא בְּזוּהַר הַקְדוּשׁ (ח"ג קצא.)¹⁰ עַל פְּסוּק (שה"ש א, ו) 'אֶל תִּרְאוּנִי שְׂאֵנִי שְׂחַרְחַרְתִּי וְגו', 'כִּד אֲזַעֲרִית גְּרָמָה' אֲזִי הוּא רַק בְּבַחֲמִינַת נִקְדָּה תִּקְדָּה, אֲךָ כְּשֶׁדוֹרְשִׁין אוֹתָהּ, אֲזִי הֵם מִתְּפָרְשִׁים עַד אֵין תִּמְלִית. וְזֶהוּ שְׂמַרְמוּ יָצֵאת שְׂעִיר הַחֲטָאֹת, הִינּוּ תוֹרָה שְׂבַעַל פֶּה שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׂעִיר רֹאשׁ חֲדָשׁ שְׂבָא לְכַפֵּרָה עַל שְׂמַעֲטֹתֶי אֶת הַיָּרֵחַ' (חולין ס:), וְהִינּוּ 'כִּד אֲזַעֲרִית גְּרָמָה' וְנִכְנָס לְבַחֲמִינַת נִקְדָּה, 'דָּרַשׁ דָּרַשׁ', הִינּוּ כְּשֶׁדוֹרְשִׁין אוֹתָהּ, 'מִשָּׁה', הִינּוּ בְּהַתְּפָשְׁטוֹת הַדַּעַת בְּחִינַת מִשָּׁה, אֲזִי וְהִנֵּה שְׂרָף' רֵאשֵׁי תְבוֹת שְׂשִׁים רַבָּא פְּרוּשִׁים שֵׁשׁ לַתּוֹרָה, כִּי הִיוּ דְ שֶׁהוּא נִקְדָּה הִיא

כל הס' ריבוא פירושים נכללים בכחית נקודה וכו' תפשיטתם כבנה

גִּלְמִי, וְכָל הָאוֹתִיּוֹת נַעֲשִׂים מִמֶּנָּה. נִמְצָא כָּל הַשְּׂשִׁים רַבָּא פְּרוּשִׁים נַעֲשִׂים מִמֶּנָּה וְהַכֹּל נִקְלָל בְּהַנְקָדָה, וְהַמְשַׁפֵּל יְבִין:

עוֹד יִרְמוּ, כִּי יָדוּעַ (שבת נה.) 'אֵין יִסּוּרִים בְּלֹא עוֹן, כִּי מִן הַמַּצּוּה נִבְרָא מִלְּאָף מַלְיָן, וְכֵן חֵס וְשְׁלוֹם מִן הַעֲבֵרָה נִבְרָאִין קַלְפּוֹת¹¹, וְהֵם הַמְיָסְרִים אֶת הָאָדָם, כְּמוֹ שְׂכַתוּב (ירמיה ב, יט) 'תִּיָּסְרֶךָ רַעַתְךָ, וּמֵאִי תִקְנִיתֶיהָ, יִפְשַׁפֵּשׁ בְּמַעֲשָׂיו עַל מַה שְׂחַטָּא¹², וְיִחְזוּר בְּתַשׁוּבָה, וְאֲזִי גִשְׂרָיִן וְנִבְטְלִין כָּל הַקַּלְפּוֹת כְּשֶׁבָא לְכָלֵל דַּעַת, הַפּוֹרָף מַשְׁעַת הַחֲטָא שְׂאֵין אָדָם עוֹבֵר עַבְרָה אֶלָּא אִם כֵּן נִכְנָס בּוֹ רוּחַ שְׂטוֹת' (סוטה ג.) וְנִסְתַּלַּק הַדַּעַת מִמֶּנּוּ, וְכַשּׁוּבוֹ מַחֲטָאֹתוֹ וְכֵא לִידֵי הַחֲזוּרָה הַדַּעַת, אֲזִי בְטָלִין מִמֶּנּוּ כָּל הַקַּלְפּוֹת:

וְהוּא שְׂמַרְמוּ הַפְּסוּק, 'וְאֵת שְׂעִיר, הִינּוּ קַלְפּוֹת פְּנִי'ל, 'הַחֲטָאֹת, שְׂנִבְרָאוּ וְנַעֲשׂוּ מִן הַחֲטָאֹת שֶׁל אָדָם חֵס וְשְׁלוֹם,

ע"י שפשיטת חשיבות נשפ"ח ונשפ"ח חסות כל הקלפות

הלכות יחזקאל

דָּרַשׁ דָּרַשׁ', הִינּוּ כְּשֶׁ וּמִפְשַׁפֵּשׁ בְּמַעֲשָׂיו עַל מַד וְדוֹרְשֵׁי אֵת ה' וּמִקְבֵּל עַלֵי עוֹד, וְזֶהוּ שְׂנֵי דְרוּשִׁים, 'מִז' הוּא בְּהַחֲזוּרָה וְהַתְּגַלּוּת הַדַּעַת מִשָּׁה, אֲזִי וְהִנֵּה שְׂרָף, וְנִבְטְלִין הַקַּלְפּוֹ

עוֹד יִרְמוּ עַל דָּרָף שְׂכַתוּב (ח"ג קכד:) 'בְּסַפְרָא יִפְקוּן יִשְׂרָאֵל מִן גְּלוּתָא¹³ בְּפִרְשַׁת כְּשֶׁלַח¹⁴ רְמוּ מִזֵּו יִבְגִי יִשְׂרָאֵל נִפְקִין בְּרִישׁ גְּזֵי עֵין שָׁם¹⁵. וְאִיתָא¹⁶, רַבִּי שִׁי הִיָּה בְּחִינַת מִשָּׁה, וְגַם כִּי יֵשׁ בְּחִינַת מִשָּׁה¹⁷. וְזֶהוּ 'דָּרַשׁ הִינּוּ כְּשֶׁיִּתְגַּלֶּה וְיִדְרַשׁ מִזֵּו מִשָּׁה, הִינּוּ רַבִּי שְׂמַעוֹן בַּהֲזִיחַ, אֲזִי וְהִנֵּה שְׂרָף, הִינּוּ הַקַּלְפּוֹת, וּמִמִּילָא יִהְיֶה בְּמַהְרָה בְּיָמֵינוּ אֲמֵן נִצְר

◆ ציונים ומקורות ◆

פ"א. מוז. אבות פ"ד מ"א: 'רבי אליעזר בן יעקב אומר, העושה מצוה אחת, קונה לו פרקליט אחד והעובר עבירה אחת, קונה לו קטיגור אחד תשובה ומעשים טובים כתריס בפני הפורענות'. ועיין אוד"ח בראשית ה, יא: 'אכן יתבאר הענין על דרך אומרם באבות ז"ל 'העושה עבירה אחת קונה לו קטיגור', פירוש מלאך משחית. וע"ע של"ה פר' וישלח תורה אור: 'כי מכל עבירה נעשה משחית בר מינן, ומכל מצוה נעשה מלאך, ועל זה נאמר (ישעיה נה. ה) 'זהלך לפניך צדקך', כי הצדקה הולך ממש כי נעשה מלאך'. מט. ברכות ה: 'אמר רבא ואיתימא רב חסדא, אם רואה אדם שישורין באין עליו יפשפש במעשיו'. ג. פרי עץ חיים שער העמידה פ"ב ד"ה השיבנו: 'ודע, כי כל אדם שיש לו דעת, שב אל קונו, כי אין בור ירא חטא, וגם נפש בלא דעת לא טוב. ולפי זה נמשכה התשובה אחר הדעת'.

שהיא הכלה עליונה נוקבא דז"א, ושהוא מקשטה בכ"ד קשוטי כלה הנוברים בספר ישעיה (ג יח-כד) שהוא סוד י"ב שלו וי"ב שלה, שעליהם נאמר (שמות לב, טו) 'מוזה ומזה הם כתובים'. מו. 'פתח זההו ינוקא ואמר 'שחורה אני ונאור בנות ירושלם וגו', אל תראוני שאני שחורחורת' וגו' (שה"ש א, ה). מלין אלין הא אוקמוה, אבל בשעתא דאיהי גו רחימו סגי לגבי רחימהא, מגו דחיקו דרחימו דלא יכלה למסבל, אזעירת גרמה בזעירו סגי, עד דלא אתחזיאת מינה אלא זעירו דנקודה חדא, כדין אתכסיא מכל חילין ומשריין דילה, ואיהי אמרת 'שחורה אני' דלית באת דא חזורא בגויה כשאר אתוון, ודא 'שחורה אני', ולית לי אתר לאעלא לכון תחות גדפאי, 'כאהלי קדר' וכו'. מו. עיין פ"י הרמ"ק לספר יצירה פ"ב: סוד היו"ד עמוקה במאר מאד, ומרוב עומקה היא גולם בלי מקבל בעצמותה כלל שלא כשאר האותיות. וע"ע בפרדס רימונים שער הצחצחות

נא. 'זהמשכילים יבינו' (הניא דבינה דאיהו אילנא דחיי, בגיני 'זהמשכילים יזהירו כוזהר הרקי וילך, דאיהו ספר הזוהר, מ' עלאה, תשובה, באלין לא ז דעתידין ישראל למטעם מאי האי ספר הזוהר, יפקון ביה מ ויתקיים בהון 'ה' בודד יחנו וז' (דברים לב, יב). נב. ד"ה או גג. 'או יאמר 'בריש גלי', על דר פ' נשא 'בספרא דא יפקון מן ו שמבואר עוד יותר, כשיתגלה ו יפקון מן גלותא, וזהו שמרו ישראל יוצאים' היינו מן הגלות ותרגמו 'בריש גלי', 'בריש' ו 'שמעון בר' יוחאי, 'גלי' כשיתו

נמצא
מפנה
בין:

סורים
מלאך
נבואין
כמו
ומאי
מה
שברין
דעת
עובר
שטות
ששובו
אז

הינו
נבואו
שלום

הינו
נבואו
שלום

ור
בן
לו
לו
בפני
אבן
ה"ל
ירוש
זורה
מינן
שעיה
גמש
בא
אין
שער
שיש
וגם
וכה

דרש דרש, הינו כשדורש וחוקר ומפשפש במעשיו על מה שחטא כבד ודורש את ה' ומקבל עליו שלא יחטא עוד, וזהו שני דרושים, 'משה', הינו הכל הוא בהחזרת והתגלות הדעת אליו בחינת משה, אזי 'נהנה שרף', הינו שגשרפין ונבטלין הקלפות:

עוד ירמו על דרך שכתוב בזהר הקדוש (ח"ג קכד): 'בספרא דא ספר הזהר יפקון ישראל מן גלותא' וכו' וכו' שכתבתי בפירוש בשלח"י רמו מזה על התרגום 'וכי ישראל נפקין בריש גלי' (שמות יד, ח), עין שם"י. 'ואיתא', רבי שמעון בר יוחאי היה בחינת משה, וגם פי בכל דור ודור יש בחינת משה"י. וזהו 'דרש דרש משה', הינו כשיהגלה וידרש מה שדרש כבד משה, הינו רבי שמעון בר יוחאי, ספר הזהר, אז 'נהנה שרף', הינו שיבטלו כל הקלפות, וממילא יהיה גאלה שלמה במהרה בימינו אמן נצח סלה ועד:

עוד ירמו על דרך ששמעתי מן הרב הקדוש הקסיר המנוח אב בית דין דקהלת קדש פולגנאה עליו השלום, 'כל תלמיד חכם שאינו נוקם ונוטר פנחש אינו תלמיד חכם' (יומא כב:), שצריך שיהיה לו ב' בחינות, לתחיות ולהמית, כמו הנחש שהיה לו ב' בחינות, 'והביט אל נחש הנחשת וחי' (כמדבר כא, ט), וכן היה ממית גם פן, עד כאן. והוספתי לפרש דבריו הקדושים טעם לזה שצריך התלמיד חכם שיהיה לו שני בחינות אלו, ולפי עניות דעתי הוא מחמת שכל תלמיד חכם הוא דבוק לתורה, ובתורה גם פן יש ב' בחינות אלו, 'זכה נעשה לו סם חיים, לא זכה וכו' (יומא עב:), והתלמיד חכם שהוא דבוק לתורה צריך שיהיה לו גם פן ב' בחינות אלו. וזה יש לומר שפרמו 'דרש דרש משה', הינו כשדבוק בתורה ודורש אותה, אז 'נהנה שרף', הינו שיש לו שני בחינות, של השרף ונחש כנ"ל, והבני"י.

והנה צריך שיהיה לו ב' בחינות לחיות ולהמית

ציונים ומקורות

נא. 'והמשכילים יבינו' (דניאל יב, ט), מסטרא דבינה דאיהו אילנא דחיי, בגינייהו אתמר (שם, ג) 'והמשכילים יזחירו כוזור הרקיע', בהאי חיבורא דילך, דאיהו ספר הזוהר, מן זוהרא דאימא עלאה, תשובה, באלין לא צריך נסיון, ובגין דעתידין ישראל למטעם מאילנא דחיי, דאיהו האי ספר הזוהר, יפקון ביה מן גלותא ברחמי, ויתקיים בהון 'ה' בדד ינחנו ואין עמו אל נכר" (דברים לב, יב). נב. ד"ה או יאמר בריש גלי. נג. 'או יאמר 'בריש גלי', על דרך דאיתא בזה"ק פ' גשא 'בספרא דא יפקון מן גלותא', ועיין שם שמבואר עוד יותר, כשיתגלה הספר הזוהר בדא יפקון מן גלותא, וזהו שמרמו בפסוק, 'ובני ישראל יוצאים' היינו מן הגלות כנ"ל, 'ביד רמה' ותרגמו 'בריש גלי', 'בריש', ראשי תיבות ר'בי ש'מעון בר יוחאי, 'גלי' כשיתגלה ספרו הקדוש

ספר הזוהר או 'בדא יפקון מן גלותא', והבן. נד. עיין זוה"ק ח"ג רנו. רצח. נה. עיין תיקון קיב. ואתפשטותיה הוא בכל דרא ודרא, בכל צדיק וחכם דמתעסק באורייתא וכו'. נו. תולדות יעקב יוסף פר' יתרו ד"ה 'והנה ב' הפכים'. נז. 'אמר רבי יהושע בן לוי, מאי דכתיב 'וזאת התורה אשר שם משה' (דברים ה, מד), זכה נעשית לו סם חיים, לא זכה נעשית לו סם מיתה. והיינו דאמר רבא, דאומן לה סמא דחייא, דלא אומן לה סמא דמותא'. נח. עיין לעיל פר' וארא ד"ה וידבר: 'כמו שאמר הרב הקדוש מו"ה יעקב יוסף הכהן ז"ל על הגמרא 'כל תלמיד חכם שאינו נוקם ונוטר כנחש אינו תלמיד חכם', כי הנחש היה לו שתי בחינות כי הנחש ממית ובתיב 'אם נשך הנחש את איש והביט אל נחש הנחושת וחי', וכן תלמיד חכם שדבוק

תורה שבכתב
תורה שבע"פ
הכל אחד ואי
אפשר ליה
כלא זה

עוד ירמו על דרך דאיתא במסכת ידרש
דרש, כאן חצי אותיות שבתורה.
וצריך להבין מאי פצי ולמאי נפקא מינה
הוא. ויש לומר לפי עניות דעתי, פי ידוע
תורה שבכתב ותורה שבעל פה הכל אחד
הם, ואין אחד מהם נפרד מחברו כלל, פי
אי אפשר לזה בלא זה, דהיינו התורה
שבכתב מתגלה צפונותיה על ידי תורה
שבעל פה, ותורה שבכתב בלא תורה
שבעל פה אינו תורה שלמה, והוא רק כמו
חצי ספר, עד שבאו חז"ל ודרשו התורה
והאירו עינינו וגלו מסתוריה ודברים
הסתומים ונעלמים, ופעמים היו עוקרים
דבר מן התורה, כמו בענין מלקות שכתוב
בתורה (דברים כה, ג) 'ארבעים יפנו', וכאן
רפנו וכצרו חדא, והכל על ידי הופעת
רוח קדשם שהופיע עליהם האדון ברוך
הוא לראות שרש כל דבר הכתוב בתורה
לאמתו, והיה יכלת בידם לעשות זה.
נמצא תלוי שלמות התורה שבכתב בתורה
שבעל פה, ולכן האומר אין קל וחמר זה
מן התורה או שחולק על מאמר אחד
מחז"ל, כאלו כופר בתורת משה רבנו עליו

השלום, פי הכל תלוי בדרושי חז"ל.
והם עקר שלמות תורה שבכתב. וזה יש
לומר שבא הרמו בתורה כתבת דרש דרש
הם חצי אותיות שבתורה, הינו עד דרש
דרש חז"ל התורה, קדם שדרשוה אינה
אלא חצי אותיות, חצי פרוש חלק, הינו
שהוא רק חלק ואינה שלמה, ובדרושי
מאמרי חז"ל נשלמה התורה להיות נקראת
ספר שלם, והבין:

או יאמר ואת שיעיר החמאת דרש דרש
משה והנה שרף וינקה משה
על אצטור ועל איתמר בגיו הנותרים
לאמר. הנה בכאן יש כמה דקדוקים, א'
כתבת דרש דרש. ב' תבת הנותרים נראה
מיתר. ג' תבת 'לאמר' אין לו שחר. והנה
מפרשי התורה הקדושה תרצו כל אחד בזה
לפי דרכו, וגם אנו נאמר בזה לפי דרכנו,
על דרך שאמתי כברי דרך רמו על מאמר
חז"ל (כריתות יג): 'יש אוכל אכילה אחת
וחיב עליה ח' חטאות, טמא שאכל חלב
וכו' ביום הכפורים, והארבתי בזה שקאי
על עסק התורה שמכנה בשם אכילה, כמו

כשאתה
לכתוב
למטה
לכתוב
למטה

עיתות
התורה
השנים

◆ ציונים ומקורות ◆

בתורה צריך להיות נוקם היינו בחינת גבורה,
ונותר היינו בחינת נטירה ושמירה שהיא בחינת
החסד, כי התלמיד חכם דבוק בתורה, ובתורה
יש גם כן שתי בחינות אלו, זכה נעשה לו סם
חיים, לא זכה' וכו' וכן תלמיד חכם צריך שיהיה
לו שתי בחינות אלו בחינת גבורה ובחינת חסד.
וע"ע בפר' חקת ד"ה ואת חקת וד"ה והנה האיר.
נט. עיין קידושין ל. 'לפיכך נקראו ראשונים
סופרים, שהיו סופרים כל האותיות שבתורה
שהיו אומרים וא"ו ד'גחון' (ויקרא יא, מב). חציין
של אותיות של ס"ת, 'דרש דרש' חציין של
תיבות' וכו'. ס. מכות כב: 'סא. סנהדרין צט.
'כי דבר ה' בזה' (במדבר טו, לא) זה האומר אין

תורה מן השמים. ואפילו אמר כל התורה כולה
מן השמים, חוץ מפסוק זה שלא אמרו הקדוש
ברוך הוא אלא משה מפי עצמו, וזהו כי דבר ה'
בזה, ואפילו אמר כל התורה כולה מן השמים,
חוץ מדקדוק זה, מקל וחומר זה, מגורה שזה זה,
זה הוא 'כי דבר ה' בזה'. סב. ע"ע לעיל פר'
בראשית ד"ה ויש לפרש. סג. להלן ד"ה כל
עוף טהור, ליקוטים ד"ה לא ניתנה תורה.
סד. 'יש אוכל אכילה אחת וחייב עליה ארבע
חטאות ואשם אחד, הטמא שאכל חלב והוא
נותר מן המוקדשין ביום הכפורים. רבי מאיר
אומר, אם היה שבת והוציא, חייב. אמרו לו,
אינו מן השם.

שכתוב (משלי כ
הוא... שרמוזו
הלמוד. יהוא
הכפורים הינו כ
ונדע מאמר
שהחכם יושב
מוחל. צונותיה
החכם אחרי גור
לשמע ממנו ד
רוצה לעזוב למו
חלב על הלמוד
הכפורים, הינו
יושב ודרש
שהקדוש ברוך
(ידוע) (סוטה ג.)
אם... כן נקנס בו
שאנו מכנים או
רוח שטות, הי'
שסבור בדעתו
צריך לחכם אה
דברי
וזה יש לומר
ויבדוק מוס
ואת שיעיר הח'
חז"ל עון וחט'
קטגור אחד, ש

סה. עיין להלן פו
יהתורה מכפרת
שהחכם יושב וד
של ישראל, ובו
לשמה, כי שלא י
אתברי, וענין ל
בכתבים, והנה י
עילאה הוא בחינו
בחינת אימא תתו
כפורים כידוע, ג

שכחוב (משלי ט. ה) 'לכו לחמו בלחמי'.
 והוא שרמזו חז"ל, יש שלומד וחיב על
 הלמוד ההוא ה' חטאות, וענן ביום
 הכפורים הינו כשליש חכם בעיר או בעולם,
 וידוע מאמר חז"ל (קה"ר ט. כד) 'בשעה
 שהחכם יושב ודורש הקדוש ברוך הוא
 מוחל עונותיהם', ומי שמשליך דברי
 החכם אחרי גוו ואינו רוצה להתקרב לחכם
 לשמע ממנו דברי תורה מחמת שאינו
 רוצה לעזוב למורו, ולומד אז דוקא, בודאי
 חיב על הלמוד ההוא חטאת, והוא ביום
 הכפורים, הינו שלומד בשעה שהחכם
 יושב ודורש שאז הוא יום הכפורים,
 שהקדוש ברוך הוא מוחל עונותיהם פנ"ל.
 וידוע (סוטה ג.) 'אין אדם עובר עברה אלא
 אם פן נקנס בו רוח שטות, ועל פן פיון
 שאנו מכנים אותו לחטאת, על פן נקנס בו
 רוח שטות, הינו שהוא שוטה וגם רוח,
 שסבור בדעתו שהוא בעצמו חכם ואין
 צריך לחכם אחר שיכול הוא עצמו לאמר
 דברי תורה כמו חכם:

מכל עון וחטאת, והוא שאמר 'שעיר', הינו
 הקלפה, כמו 'ושעירים ירקדו שם' (ישעיה
 יג. כא), הנעשה מחטאת, וזהו 'שעיר
 החטאת'. 'דרש דרש משה', הינו פשהחכם
 שהוא בחינת משה דורש דברי תורה, הן
 מה ששמע מרבותיו בשביל רבותיו, והן
 דברי עצמו על פי הקדמונים שקבל
 מרבותיו, והוא בבחינת דרישה, ולכך כפל
 'דרש', ואז 'הנה שרף', הינו בזה הוא
 שורף ומכטל הקלפה של עונות ישראל
 ולהבה תלהט רשעים וכו', בשעה
 שהחכם יושב ודורש וכו', ויקצף משה
 וגו' הנותרים, הינו הצדיק פועם על אותם
 הנותרים בביתם ואינם הולכים לשמע
 דברי תורה מפיו כדי למחל עונותיהם, ואף
 שמשא היה ענו מאד, עם כל זה פעם על
 הדבר לצד גדל המשג מזה. ופירש הפסוק,
 זהו שנשארו בביתם ולא הלכו אל החכם
 הוא 'לאמר', הינו שבדעתם נחלט שהם
 עצמם יוכלו לומר תורה כמו החכם פנ"ל,
 ועל זה פעם משה, והבן:

זאת החנה אשר תאכלו מפל הבקמה.
 הנה רבו הדקדוקים בזה, דמתחיל
 בחנה ומסיים בבקמה. וגם מהו הלשון
 'זאת החנה'. וכבר פרוש הקדמונים ו"לסי'
 כשעבר עברה
 נשאר אצלו רק
 בחינת נפש
 ולכן כפרתו
 בהקריבת
 'בהנה' שהוא
 תיקון לשם כ"ן
 שהיא נפש

◆ ציונים ומקורות ◆

סה. עיין להלן פ"א אחרי ד"ה חנה יש בחינת:
 זהתורה מכפרת עוון וכמאמרם ז"ל 'בשעה
 שהחכם יושב ודורש הקב"ה מכפר עונותיהם
 של ישראל, ובודאי איזהו תורה מכפרת, תורה
 לשמה, כי שלא לשמה חס ושלום טב ליה דלא
 אתברי, וענין לשמה היינו לשם ה' כידוע
 בכתבים, והנה יש ה' עילאה וה' תתאה, ה'
 עילאה הוא בחינת אימא עילאה, וה' תתאה היא
 בחינת אימא תתאה, וזהו סוד יום הכפורים, שני
 כפורים כידוע, נמצא מי שלומד תורה לשמה

בכוונה הנ"ל, אזי נעשה אצלו בחינת יום
 הכפורים ממש. סו. אבות פ"ד מי"א: רבי
 אליעזר בן יעקב אומר, העושה מצוה אחת, קונה
 לו פרקליט אחד והעובר עבירה אחת, קונה לו
 קטיגור אחד תשובה ומעשים טובים כתייס בפני
 הפורענות. ועיין אודה"ח בראשית ו, יא: 'אכן
 יתבאר הענין על דרך אומרם באבות ז"ל
 'העושה עבירה אחת קונה לו קטיגור', פירוש
 מלאך משהית. סו. ראה תהלים קו, יח.
 סו. רש"י באן.

כשעבר עברה
 נשאר אצלו רק
 בחינת נפש
 ולכן כפרתו
 בהקריבת
 'בהנה' שהוא
 תיקון לשם כ"ן
 שהיא נפש

הנה רבו
 הדקדוקים
 בזה, דמתחיל
 בחנה ומסיים
 בבקמה.

מְצַרִים לְשָׁתוֹת מִי שְׁחֹר וּמֵה־לֶךְ לְדָרֶךְ
 אֲשׁוּר לְשָׁתוֹת מִי נְהַר: דֵּי־תִיפְרֵךְ רַעְתִּיד
 וּמִשְׁבוֹתֶיךָ תֹּכַחְךָ וְדַעִי וּרְאִי כִּי־רַע וּמָר
 עֲזָבְךָ אֶת־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ וְלֹא פָחַדְתִּי אֵלֶיךָ
 נְאֻם־אֲדֹנָי יְהוִה צְבָאוֹת: כִּי מַעֲוֹלָם
 שְׁבַרְתִּי עֲלֶיךָ נִתְקַתִּי מוֹסְרוֹתֶיךָ וְתֹאמְרֵי לֹא
 אֶעֱבֹד קִרִי: אֶעֱבֹד כִּי עַל־כָּל־גְּבֻעָה גְּבַחָה

מלכא דמצרים למרמי
 דכוריוכון בנהרא ומה
 לכון למגור קים עם
 אתוראה לאגלאה יתכון
 להלאה מעבר פרת:
 ית איתיתי עלך יסורין
 ולא מנעתא מבישתיך
 ועל דלא תבתא
 לאוריתא פורענותא
 תתעביד מניד ודעי וחזי
 ארי בישתא ומרידא

מה פלחא למעון
 פאואנא נקימתכון ק
 כפנצב גפנא פח
 פולכון עבדי ק/
 ואיכרין אשתנתון ק
 בעובדיכון מקלקליא

(כא) נמעתיד שורק. ו
 הוספתי לך על שבע מלות

מצוד
 רענן. ענין לחות ורטיבות.
 צועה. ענין טלטול ונוע מ
 צועים וצעהו (לקמן מה יט): ו
 וכן וצעהו שורק (ישעיה ה ט)
 נכריי

גפן משובת. וחזור ומפרט
 נהפכת למולי להיות בדי

מצותיך, והכתוב אעבור י
 עשית כן, אלא בנוח לו
 לעבור עכ"ם כמו שאת ו
 גבוהה וגו': צועה זונה. ד
 אחרים כמו הזונה שתדבק
 כך תחשוק זונה אחר ותי
 רוב דברי יחזקאל, כן או
 אחד, ואחר כך עכ"ם פלו
 גבעה ומעץ רענן אל עץ
 הולכת וגוסעת ממקום למ
 (ישעיה נא יד), וכן צועה ב
 פועל יוצא: (כא) ואנכי,
 שבמיני הגפן, ואומר כי ב
 זה על אברהם. אמר איך
 נכריה, כי מטעתך היה גפן
 שיצא ממנו גם כן פרי טוג
 טובים, ואיך נהפכת לי ס
 הרע, והוא נכרי למטע שד
 כמו נכרי וזר כאילו לא

(כב) כי אם תכבסי בנת
 צעקה לאדם בין קודב
 וגזר דין דצבור מי מיקרע,
 מרעה לבך וכתיב כי אם ו
 נחם עונך לפני, מאי לאו
 גזר דין, לא, אידי ואידי ל:
 בגזר דין שיש עמו שבווע
 שבווע.

איתי עלך ירושלים על דשבקת ית פולחנא דיי אלהך ולא שוייתא דחלתי לקבל עינד
 אמר יי אלהים צבאות: כ ארי מעלמא חברית ניר עממיא מצוריוכון פסקית חניקיוכון
 ואמרתון לא גוסיף עוד למעבר על מימרך ארי על [פל] רמא מנמלא ותחות פל אילן עבוף

רש"י

אומי ומצטחי על מצרים: לשותות מי שיחור.
 שטיצנו וזכורכס בנילוס. שיחור הוא נילוס, כמה שנאמר
 מן השיחור אשר על פני מצרים, נספר יהושע (יג ג):
 ומה דך. למרוד צי למען חגלי לדרך אשר למענכ
 נהר פרת: (יט) תיסרך רעתך. סוף שרעתך מניא
 עליך יסורין: ומשובותיך. לשון גנים שונצים:
 תזכיחוך. לשון מוסר: ולא פחדתי. פחד שלי לא

מצודת דוד

(יט) תיסרך רעתך. הרעות שאתה עושה המה ייסרו
 אותך במוסר יסורין, רוצה לומר בעבורם תיוסר
 ביסורין: ומשובותיך. מה שהלכת בדרכי לבך,
 תזכיחוך במכאוב. וכפל הדבר במלות שונות: ודעי
 וראי. תן לב לדעת ועינים לראות, אשר רע ומר דבר
 העזיבה אשר עזבת את ה', ולא היה פחד ה' אליך.
 כאומר אין היה מהראוי לעזבו, אם מפאת העזר הבאה
 ממנו, אם מפאת יראת העונש: (כ) כי מעולם. הלא
 מימות עולם הייתי לך לעזרה, ושברתי העול אשר הכבידו עליך האומות: נתקתי. העתקתי מעל צוארך קשרי
 רצועות העול: ותאמרי. ואז אמרת לא אעבור עוד על דבר ה': כי על כל גבעה. כאומר והנה לא קיימת, כי
 על כל וגו':

מצודת ציון

(יח) שיחור. זהו הנילוס: נהר. רוצה לומר נהר פרת:
 (יט) תיסרך. מלשון יסורין: ומשובותיך. ענין מרד והליכה
 בדרכי הלב. כמו וילך שובב (ישעיה מ יז): תזכיחוך. ענין
 משפט הגמול. כמו והוכח במכאוב (איוב לג יט): ומר.
 מלשון מרירות: (כ) עלך. מלשון עול ההושם על צואר
 הבהמה. והוא משל על הכבדת העבודה: נתקתי. ענין
 העתק והסרה: מוסרותיך. הם קשרי רצועות העול: גבעה.
 ענינו כמו הר:

רד"ק

רחוקים, כאילו התאוית לשתות מי שיחור או מי נהר
 מלך אשור. ויונתן תרגם וכען מה לכון לאתחברא
 לפרעה מלכא דמצרים וגו' כבעמוד: (יט) תיסרך. אחר
 שנסיח כמה פעמים כי בעשותך רעה יבא לך רע,
 ובעבור משובותיך שאת מורדת בי ימשלו בך
 האויבים, הם בעצמם רעתך ומשובותיך יהיו לך מוסר
 ותוכחה ליסרך שלא תשובי עוד בדרך הרעה, שהרי

נסית כי יבא לך רעה בעבורה, זהו ודעי וראי כי רע
 ומר עזבך את ה' אלהיך: פחדתי. שם בשקל פחדה,
 אהבה, אחוה. אמר יראתי ופחדתי לא היתה אליך, ולא
 פחדת שאביא עליך רע בעונש מעשיך הרעים:
 (כ) כי מעולם. מזמן קדמון שכרתי עול מצרים מעליכם,
 וכן בכל דור ודור נתקתי מוסרות הגוים מעליך,
 וכשהייתי מציל אותך היית אומרת לא אעבור עוד על

שרי מעלה או ככזים ומזלות אשר אין
 בהם משלהם כי אם המכונם אליהם
 מאתו יתצרך לשלשל על ידם צארן וכתום
 המכונם בהם או שימנעם ה' מכבוד
 הריק בהם שפע אין להם מאומה ולא זו
 בלבד עשו כי אם גם פסילי אלילים למטה
 אשר חלה ידמו לצורות נשצרים שאין ליל
 שאין בהם ממש לקבל כהוצרי השמים
 וליהנות עושיהם שום הנאה כי אם שגם
 מה שטורה בעליו להוילח ממון לליירו
 ובכסף וזבזה ייפהו ורתוקות כסף לורף
 הכל הוא אצוד כצור הנשצר שמה
 שנותנים זו הולך לאיצוד ואם בן איפה
 אשר שתיים רעות אלו עשו אומר הוא
 יתצרך אל השמים נוסף על אשר שוממתם
 וגם עוד שטרו חרבו מאד עד ימותו ברעב
 עושי חלה כמדובר :

שהיו ממלכה שפלה ירעוך קדקד ומאין
 ולחין משלו כך אך הלא זאת תעשה לך
 עוצך את יי' צעת שהיה מוליכך בדרך
 מרעמסם סוכותה על כנפי מלאכי
 מרכבתו על כנפי נשרים הם מלאכיו
 ואחרי כן יי' בעלמו היה מוליכך בעמוד
 ען יומם שנאמר ויי' הולך וכו' כמו
 שאמרו ז"ל כציוול כמוליך פנס לפני צניו
 והגמול ששלמת לו הוא עוצך אותו
 ותמירהו בחצנית שור אוכל עשב כי על כן
 נשתעצדת למלכויות שאם לא כן אז היה לך
 חרות על הלווחות חירות משעצוד מלכויות
 אך על ידי עוצך את יי' ותעשי העגל חזר
 השעצוד למקומו וזהו הלא זאת תעשה לך
 עוצך את יי' וכו' צעת שהיה מוליכך
 בדרך שאם לא כן ועתה מה לך לדרך
 שיחור שמלרים נתחם יד צשמן למלרים
 יוצל האם היה כדי לשחות מי שיחור או
 מה לך לדרך אשור האם הוא לשחות מי
 נהר פרת כלומר כי מי הציאך לזה אם לא
 אשר עוצת את יי' צעת ההיא ושצ שעצוד
 מלכויות למקומו הנכ כי עוצך את יי' הוא
 שעשה לך את כל השעצוד כמדובר שהוא
 עון העגל צעת שהיה מוליכך בדרך
 בעמוד ען לנחותך הדרך אראיני אומר זה
 לך לומר שעל אותו עון אתה צא ללקות
 ולגלות כי דע איפה כי תיסרך רעתך וכו'
 שהוא כי רעתך הוא עונך אשר פעלת
 אתה מצלי עון אצותיך אשר עשו צימים
 ההם והוא כלל גדול נלמד מחכמינו ז"ל כי
 עון שאדם עושה הוא בעלמו הממרקו
 וממוגגו צייסורין בעולם הזה וצגהינס
 כד"א ותמוגגו ציד עונינו כי הוא נעשה
 מלאך אכזרי מכח עומאת העון ומדכאו
 וזהו תייסרך רעתך כי עונך הוא רעתך

העבד ישראל וכו' אחרי אומרנו אותי
 עוצו וכו' אומר עתה ראי עתה
 איך דצרי אמת כי עוצך את יי' עשה לך
 את כל הרעה הזאת כי הלא אומר אליך
 טענה שתראה בעיניך כי כן הוא כי הלא
 העבד ישראל וכו' לומר מה זה היה
 לישראל שנשתעבד תחת האומות האם
 עבד הוא ישראל והאומות גצירים אם
 יליד צית מאיחו שפחה שילדה בצית הוא
 כלומר ידוע הוא כי בן מלכים צני חורין
 הוא צני גצירה ואם כן מדוע היה לצו
 לגוים כי תמיד צוזזים צו ומי יתן והיה
 למלכים גדולים כי אם עליו ישאגו כפירים
 קענים ככל הכתוב צספר שופטים שהיו
 קמים מלכים קענים על ישראל וישיתו
 ארלם לשמה וכו' כמה פעמים כמה
 עיירות מישראל וגם צני נף ותחפנתם

ספר תנאים הצולגוי

אוריית זעב אלשיך צצני

נסר גגיי צסול - כווקין גיי

הוא המיסרך כי נעשה משחית ומשוזותיק אשר אתה מסרב מלשוב בתשובה גם ממשובותיך נעשים משחיתים אך לא חזקים כאשר מגופי העומות על כן בעון אמרתי תיסרך ובמשובות תוכיחוך כי תוכחת קל ממוס' צאופן שלא תצטרך עתה ללקות על עון צבותיך שעצבו את יי צעת שהיה מוליכס צדרך כי בלעדי השמחם תיסרך רעתך אשר עשית ומשוזותיק יוכיחוך אך מה שאמרתי לך הלא זאת תעשה לך עצך וכו' לא שאין לך מה שתיסרך אלא העון ההוא כי אם שתדעי ותראי כי רע ומר היה לך עצך את יי אלהיך ולא היתה פחדתי אליך כי מאז חל שעצוד עליך אשר היית בן חורין מהם ואותה התחלה רעה הביאתך לרעת השעצוד ושמה תאמרי כי השעצוד לא נעשה מזה כי כבר נתחייבנו אליו מאצרהס צאומרו ידוע תדע כי גר יהיה זרעך כו' שהוא שעצוד מלרים וגם שעצוד הארבע מלכויות שהם אימה חשיכה גדולה נופלת עליו שהחליף אצרהס תנור עשן ולפיד אש הוא גהינס צד' מלכויות צאופן כי מאז נשתעצדו למלכויות לז"א אלמלא היה עצך את ה' צחורצ כבר מה שהיה צימי אצרהס היה צעל כי הנה מעולם שצרתני עולך כו' והוא מיום מתן תורה שהוא יום חידוש העולם כמו שאמרו ז"ל ויהי ערצ ויהי צקר יום הששי הוא יום הששי של מתן תורה שצו היה תלוי כל העולם שנצרה מיום הראשון עד סוף הששי שאם יקצלו את התורה יש עולם ואם לאו יחזרו לתהו וצבו הנה כי יום מתן תורה יום חידוש וקיום והויות עולם יקרה ועל זה יאמר כי מעולם שהוא מיום

מתן תורה שצרתני עולך של מלאך המות שהיה לך מאז חירות ממלאך המות שהוא עולך בייחוד כמו שאמרו ז"ל שאמר מלאך המות להקצ"ה ואני על חנם נצרתתי וא"ל תשלוט צאומות מיה הנה כי עולו אשר היה לו על ישראל הוא לצדו נשבר וזהו כי מעולם שצרתני עולך וגם אז נתקתי מוסרותיך שהיית נמסר ונאסר ציד המלכויות עיי אצרהס ואז נתקו והיית חירות משעצוד מלכויות ותאמרי לא אעצוד את הגויס כי נפטרתי משעצודם אלא שחזרת אל השעצוד על כי על כל הר גצוה כו' את לועה זונה כי זנית מעל אלהיך לע"א ואומרו כי הוא כאומרו אלא שהוא אחד מד' לשונות שמלת כי משמשת. ושיעור הכתוב ותאמרי לא אעצוד את המלכויות כי כבר היית צת חורין מהם אלא שעל כל הר כו' את לועה זונה ושצ השעצוד אליך:

ואנכי נעשתך שורק וכו' הנה יש שני מיני גפן יש מוליאה יין ערצ ועוב המשמח אלהים ואנשים ויש גפן שענביה רעים ויינה משכר ובלתי ערצ ומאצד את האדם והגמשל כי ישראל נמשלו לגפן פנימי וקדוש שענביה עוצים ויינה מתוק כי יניקתה מקדושתו יתצרך כי חלק אלוה ממעל הם כל נשמות ישראל אך האומות מיה הם מגפן חילוני' שאשכלות ענביה אשכלות מרורות ויינה משכר ומאצד את האדם והנה צאצרהס ויחק שהיו תחלת ליצון זוכמת נחש ככתוב אללנו צביאור התורה צס"ד ילאת צחינת הזוכמא צישמעאל ונפשו מגפן הנכריה שעל כן שצבה הזוכמא וכן יחק העיל צחינת

הזוכמא צעשו כמפוי הטיפה שילאה מילחנ נשמות צצטן רצק' מהגפן הפנימי וא' חיש שעיר גצר שיידן צחינתה נפש הקדו מהטיפה ההיא א והעמאה שצבה הן מאמר ז"ל צפסיקתא אדמוני אלא כשהיה דם נדות של אמו שו מהזוכמא והכוונו הזוכמא כמפורש א צס"ד וזה מאמרם העולמות יעקב העב שהוא כי היו שתי כמדובר אך ציעקב ל נתמקרה הזוכמא ש וא נתוירא מזה צאו ש מ יש צכס פסולה וישמעאל מאצרהס שמע ישראל וכו' ו הדצרים כי עשו וי מגפן נכרי' עם שילל הקדושה הוסרו או מהטעם האמור הזוכמא לקבל התור שהיה לריך אלף ש דבר לוב לאלף דון הענין כי מתלונן ה ואומר מאין ולחין הע"א והלא חנכי ל מכל אחד מהם שנמשכת אחר הכ שכלו זרע אמת הו

חסדים טובים והצלות אשר הצילו ה' זולת אשר נעשה לו נס ולא הכיר בניסו, באופן יחוש פן הוא משולל מצוה. וישים נגד עיניו כי לא כן העבירות, כי מי האיש אשר יתפאר שאין לו עבירות. כי אדם אין שתבצר ממנו לפחות אחת, זולת אשר הוא יתברך העביר ראשון ראשון כאשר היחל לעשות אותן.

16 הקדמה שנית גלויה ומפורסמת, כי המצוה שאדם עושה היא עצמה המאירה לו ומעטרתו ומענגתו. ככתוב אצלנו על פסוק (משלי יג כא) ואת צדיקים ישלם טוב, כי הטוב עצמו שעושה הוא תשלומי פעולתו, כי האור שהפליג בעשותה נעשה ממנו מלאך. וההיקש בעבירה, כי היא תייסרנו פה ובגיהנם. כי כמספר העונות שעשה הם המלאכי חבלה הממרקים אותו בגיהנם כי הן הן, כי כל אחד נעשה משחית ומשחיתו בידו. והוא מאמר הכתוב (ישעיה סד ו) ותמוגנו ביד עוננו, ואומר (ירמיה ב יט) תיסרך רעתך, ואומר (משלי יג כא) חטאים תרדף רעה.

ונבא אל הענין. אמר הו' רץ וכו'. לומר יהיה בעיניך כי ימעטו מצותיך אשר עשית, והו' רץ תמיד למצוה גם שתהיה קלה, ובורח מן העבירה הידועה לך אשר לא יבצר ממך כי תדע יש לך עבירה ידועה לך לפחות אחת. ושמא תאמר הלא בכל חלוקה יש עליה קושיא. כי במה שארוץ למצוה קלה, מה תתן ומה תוסיף לי מצוה קלה שארוץ לעשותה. ואשר אמרת ובורח מן העבירה, למה אמרת בורח אשר לא יצדק כי אם על מי שרודפים אחריו, ומן הראוי היה תאמר אלי והזהר מן העבירה. על כן על הקושיא הראשונה שעל אומרו הו' רץ למצוה קלה, אמר אל ימעט בעיניך עשותך מצוה אחת כי הלא זאת תמלאך מצות, כי הלא מצוה גוררת מצוה. ואם כן כאשר זאת תביא לך אחרת, גם האחרת זאת תעשה לך כן עד אין קץ. ואשר אמרתי ובורח מן העבירה, אל יקשה בעיניך אומרי לשון בריחה כי רודף אין. כי עתה דע לך כי עבירה גוררת עבירה, ואם כן העבירה אשר לא יבצר ממך שעשית היא תגרור לך אחרת. נמצא כי רודף יש אותך, כי איזו עבירה שעשית רודפת אותך לגרור לך אחרת, ועל כן צריך אתה לברוח ממש כבורח מפני אויב. והוא אמר מתחלה מן העבירה כלומר הידועה לך, שלא תעדר ממך

לפחות אחת. ושמא תאמר וכי האם כח ואל או רוח חיים יש בפעולת המצוה או העבירה כי זו תגרור מצוה וזו עבירה. לזה אמר אל תתמה על החפץ כי הלא דע ששכר מצוה מצוה. והוא ענין ההקדמה השנית שכתבנו, כי המצוה עצמה נעשית מלאך ומאשרתו בהארה ותענוג נמרץ והוא שכרו, וזהו ששכר המצוה המצוה עצמה. וכמאמרנו על מאמרם ז"ל (ברכות יז א) צדיקים יושבים ועטרותיהם בראשיהם, הם מצותיהם עצמן שנעשים עטרות רוחניות. וכן שכר עבירה היא העבירה עצמה שנעשית היא כח טומאה שהוא משחית להשחיתו. והמשחית נקרא גם הוא חטא, כמאמר ספר הזוהר (ע"י נח עג ב) על גם ה' העביר חטאתך (שמואל ב יב יג). ואם כן אמור מעתה, כי אחר שיש למצוה כח להיות שכר המצוה כי תעשה מלאך קדוש ויש כח בעבירה להעשות מלאך משחית, איך לא יהיה כח למצוה לגרור מצוה ולעבירה לגרור עבירה כל אחת ואחת למינה. והן זאת כוננת הכתוב כמדובר.

עוד יתכן בכתוב, והוא אשר כתבנו באומרו ששכר מצוה מצוה. שהוא כי המצוה עצמה נעשית הווית קדושה עד העשות מלאך, וכעובדא דגמרא (ע"י חגיגה יג א) על ההוא דאיעסק במסכת חגיגה. וזה יאמר פה ושמרתם מצותי, ולא בלבד יהיה שאחזיק לכם טובה על שאמרתי ונעשה רצוני, כי אם שגם ועשיתם אותם. כי ממש עשיה והויה חדשה תעשו בהם כאלו אותם ממש אתם עושים, והוא כי כל אחד נעשה מלאך. וזה למה שאני ה', ואין מצותי כמצות מלך בשר ודם שאין במקיימם רק עשות רצון מלך. וזהו אני ה', וכנודע מחכמי האמת כי גם לתורה ומצותיה יש שייכות עמו יתברך כי הוא ותורתו וחכמתו ומעשיו אחד הוא יאמר ועשיתם אותם נמצאת שמה שועשיתם אותם הוא אני ה'.

או על דרך פשוטו על ידי מה שושמרתם וכו' אני, שאני מדת הדין כאשר פרשנו למעלה והבאנו ראייה ממדרש במדבר רבה (ג ד) על פסוק (במדבר ג יב) ואני הנה לקחתי וכו', כי באומרו ואני הוא ובית דינו. נמצא כי מלת אני הוא מדת הדין. ולפי זה יאמר ושמרתם

וכו', ועל ידי כן אני שהוא מדת לכם לרחמים, וזהו אני ה'.

עוד יתכן בסמיכות הפסוק עם כי הנה אין נתפס ביד זרים לכופו אם לא על ידי גרמת עון אשר חטו וכן שמעון בן גמליאל באומרו אי אני נתפס (מכילתא משפטים כב רבי אליעזר (עבודה זרה טז ב) ואמר על שאמר לו אחד מתלמי והנאני. וזכה יאמר ושמרתם כ אותם אז אני ה' כלומר בלתי נ כי אז אני מטיב לכם ושמי נודע ו אך ולא תחללו וכו' אם לא תו תגרמו חלול, כי תבאו לידי חלוי רשע או מלך עו. וזהו ושמרתם ו וכו' אם לא תעשו המצות, כי ו תבאו לידי חלול כאמור.

ולא תחללו את שם קדשי ו לכ אל אומרו אני ה' מקדשכם ו אומרו ונקדשתי, כי זה הוא ו זהו הוא כי הוא יתברך מקד הוא שאומר הוא יתברך בזכות מקדשכם למעלה כי תמותו עו כן יהיה לו לומר אקדשכם. ואו שתתחזקו למות על קדוש שני המקדשכם באת לכם כח לעמוד כי מי לא ידע כן. כי גם בכל מצו גם בזאת כמאמרם ז"ל (סוכה ו) רשע לצדיק וכו' (תהלים לו ענין אומרו (פסוק לג) המוציא אדרכא נהפוך הוא כי שם הצילנ מכור הברזל ופה מצונו למות ועוד אומרו (שם) להיות לכו צורך לומר שלכך הוציאנו, ואמ ועוד אומרו אחר כך (שם) אני והנה יתכן יאמר ולא תחללו; אם ונקדשתי שתמסרו עצמכם בתוך בני ישראל ליקדש בתו בעצמו חלילה מתחלל בחללכ שאני צריך שתקדשוני, כי הלא מקדשכם, ואם אני המקדש או שתקדשו אותי.

ספר וינו באשין הקדוש

ספר תורה משה לחמשה חומשי תורה

זיגינו משה אלשין 33

מכון אה שמח

מינחה ת. ושלל 24

כ הולך חלוד כתיב זאת חכמים יחכם וחכם כתיב ורעה כסילים ירוע: ואי חפאים תרדף רעה ואת צדיקים ישלם טוב: כב טוב ינחיל בני בנים וצפון לצדיק חיל חומא:

רב פניניו

שנכנס בהם כוח שטות לחסוד בחמרך כי נפשם טהורה וישבו המה אליך כי ירא חני ען יתהפך שתרפה: אהה יעבודת שמים בחוכם עד גדר שהלטרך אחרי כן מי שירעה אורח להביאך למוסר כי הלא כלם יכירו כי טובות העה"ז הוא ענין עובר ואינו הווה חמיד כטוב העה"ב ועם יודעם כן יתעבדו לפרוש מהרע שהחלו בו ואך ישוב למעקן וז"ל תלוא נהיה וכו' כלומר הווה ונמשכת בלי הפסק מעת החלה שהיא טובת העה"ב הנה אין ספק כי הערב לנפש כל מי כי כלדיק כרעע נפשם ממקום קדוש ומן הקדשים תחלוא לאכול ותערב לה כי לחמה המה וטעמ"ו כן ותועבת כסילים היא סוד מרע אשר החזיקו בו כדי להשיג החלוא נהיה - (ב) ולכן אחר שמועבת כסילים הוא סוד מרע טוב לגבר יהיה זכב לחכמים ויחכם עוד מהיות ראש ומנהיג לכסילי עמי הארץ שהוא גדר כסילים מקביל אל החכמים כד"ל בן חכם וכו' וכן כסיל כו' כי הולך אל חכמים יחכם שהוא לכת אליהם עם שאינו מהם רק מהלוא אחריהם אך רועה ומנהיג כסילים משוללי חכמה למה שמועבתם סוד מרע הנה הרועה אשר ירעם יבא אל גדר שיטרך להיות נרעה מהולת וזהו ורועה כסילים ירוע: (ית) או יאמר ריש וכו' ענין לימוד ר"י בן קיסמא שחאם להיות ראש לעמי הארץ והיח ממון לדור עם חכמים וזה מאמר שלמה בהכמתו והקדים ואמר בני אם לא הגעת לדלות רב לא אירא שהדלות חפשיך מלקבל אשר אינךך אם עודך מחפרנס דרך כבוד אך אם גדל כלבך דליתך מאד שאתה מחפרנס בקלון הנה דלאי שברים וקלון פורע מוסר כי על כיוצא בזה נאמר ענינו לא הניחה מדה טובה לישדאל אך שמע בקולי אינךך ודע כי וסומר תוכחת יכובד תחת קלונו כי סוף הכבוד לבא כלומר וקבל נא תוכחתי ולא יענךך ריש וקלון ממדה טובה זו. (יג) והוא כי הנה תלוא נהיה היא תלוא הרהור חמיד בזה שבעולם הוא הממון גם שעיסקה אל החומר הלא גם הערב לנפש שעל ידי ממון יסוד ימן לאכזריותם והערב לנפש ולנשמה ולזכרה תלוא נפשך והנה תראה תרובה לריש וקלון אשר לך בראות מלוא עומדת לעומתך שבה יתוקן דלותך והוא כי הלא חועבת כסילים הוא סוד מרע מעלמם שהם משוללי חכמה כלומר ולכן ישיאך ינךך לכתת אליהם לראש לקנות תחלוא נהיה ותהאי תרכה לדלותך ולקלונך כי תעשיר ותכובד ותסירם מרע שהם שתי חועלות כה'. (כ) אך שמע נא תוכחתי ומוסרי ולא יהי הריש וקלון אשר לך פורע מוסרי זה והוא כי הולך אל חכמים יחכם ולכן אל הולך ללא לתקום הורה כי אם תחפון להיות רועה וראש לכסילים לתקן ריש וקלון ולהסירם מרע דע כי תבא אל גדר שתלמרך ירעך וילמדוך גם אהה כי ורועה כסילים ירוע. (יח) או יאמר כמה שהנמו על פסוק מוסר ה' וכו' כי סתם מוסר יהיה יסורין על עון וסתם תוכחת יסורין של אהבה אשר בני עון יכונן ויכונן ומה גם בזהו ב' התארים פמוכים בכחוב והענין כי יש רע ומחפרנס בכבוד ויש יחפרנס בקלון אחר אם תראה ריש וקלון אל החמה על החפץ אך הוכפלו בלרוע הגדולות יחד הגדולות מן המיתה כי הנה הוא מהיות פורע מוסר שאינו מקבל מוסר ה' בסגד פנים יפות רק אדרבה פורע ומכבל מוסר וכווא לדחוק השעה ומוסיפים לו שיהיה הריש בדרך קלון תמנם אם יחלו לדיק הקלה האחר הוא דרך ר"א בר' שמעון האומר בואו אחי בואו רעי אל היסורין והיה מיחל אחי יבוא אליו אשר היו יסורין בני עון הגה אל'ל שישולל מהקלון כי אם גם שיסבד כאשר קרה לו כי בקשה אשמו שימךך לו קלון עם דלותו והלכה לבית אביה למען יקל בעיני זולתו והוא יתנךך קלונה בכבוד המיר לו ויפרנסהו בכבוד כמאמר הגמרא שהיתה כתיבת סוחר ממרחק תביא לחמה וזהו וסומר תוכחת שסומר ומיחל תוכחת מתי תבא עליו כו' אלעזר הנה יכובד כריש אשר לו כי אין מעלור להי ויהיה וסומר כמה ד"ל ואביו שמר את הדבר. (יט) ושמה תאמר ומי יעלר כח לעשות כדבר הזה לשמור ולנפות היסורין כי הלא מר לו מר דע תלוא כי תלוא נהיה ונכעט כחלות יסורין גם שימר לנוף הערב לנפש ותועבת כסילים מסכלי תלואת המתעבין יסורין הם יחשבו שמתעבים הרע והלרה ואדרבה יתעבדו סוד מהרע יחפצו בהחמדת הרע עליהם לכל יסור מהם וזהו ותועבת כסילים סוד מרע כי על ידי כן יתמידו למו -

74

ג רב אכל ניר ראשים ויהי שחרו מוסר: כה יד * חכמות נשים בנתה ונלוזו דרכיו פ

ינחיל וכו': (כג) בא להורות עונש ל פוניה תעל ויגוד מנגיד והוא שאם י הים שהגדול בולע את הקטן אין הקטן רב וגדול מחבריו ביכולת. אובל שלו רישם ויש נספה על זה בלא משפט כ אשמת הרעה על אביו של אובל נירי כך יאכל ניר ראשים למלא בטנו וזהו הרעה שגוף בנו הוא צלמם ואשר הא מוסר דברים. (כד) הלא הוא לומ אובל מאכל גופני לשבוע נפשו ולא מה שמספיק לו הוא שבע מחלואו ו אכלס עד מלאה כרסם לא בלא לחמי וכהנה ומלא שחפר להם הבטן למל הרע מוכל לדבר ולומר מה בלע בהו עד חכונתה. (כג) או יאמר בשום ו המושפע בדרך הניר וההכנה לרבויו נשפה אחרי היותו על העדר המשפט רב אובל בדרך נרין יעשו ניר הראש משפט. (כד) על כן ימשך מזה שמו הראשים יעשו משפט בראשים כל יכ על העדר מוסר אביו ויעשו בו הרי משפט יהיה האוכל נספה לכן וזהו אין ההפסד רק לרשעים כי הדיק ו ולכן לא ירגיש מוסר לחם כי הן מע כי לא יהי למלא בטנו בחוסר לחם כי יאמר רב אובל ומון יהיה אל כללו משפט בני היות לו משפט מות רק ב

יד (א) חכמות וכו' אהה בו לומר בחכמות אך אולת בידיה תהרסנו וענין הבנין שחרו מוסר שהוא אמור לו לדיק אובל אינו עוב רק אם האשה היא מחכמת בניה בחוכה גם שבעלה לא יעשה מותרות לנכות בטן אשר לא כמוסר ו תעשהו זולל וכובא והוא הריסמו כג כי יש לאל יד אשה טובה להנדיק ו בנתה ביתה כי גם אשר ביתה הרוע ומעשיה תהרסנו מואב לדרקו. (ב) בעלה בלואמו האשה אשר נתת עמדי את ה' הוא ירא לא ישמע לקול אשתו דרכיו בוזוה יקרא חלילה כמכיון למרו בישרו מתנהג בתמימות ירא ה' ואשר לא יעשה כמעשה ההולך בישרו בוזוה ו שאין כן הוא כי חכם הוא: (ג) בפי וכו' ינחיל

ספר רב פניניו

גאו ספר משה

רגלו משה אלשיך צבי

בזמא ז'ס' וויס זנוקין נין אורן